

MISKOLCI EGYETEM
Állam és Jogtudományi Kar
Államtudományi Intézet
Alkotmányjogi tanszék

Jogi szakokleveles állatvédelmi szakember
szakirányú továbbképzési szak

A nagyvárosi társállattartás és állatvédelem fejlődése

Szakdolgozat
2025.

Készítette:
Baráthné Kajó Ágnes
Neptun: QUCMYB

Konzulens:
Prof. dr. Paulovics Anita
intézetigazgató, egyetemi tanár

**University of Miskolc
Faculty of Law
Institute of Public Law
Department of Constitutional Law**

**Animal protection specialist with a law degree
professional further training course**

**The development of companion animal keeping and animal protection in the big
city**

**Thesis
2025.**

**Author:
Baráthné Kajó Ágnes
Neptun: QUCMYB**

**Consultant:
Prof. dr. Paulovics Anita
institute director, full professor**

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
1, Állattartás és állatvédelem a történelmi korokban.....	3
2. A nagy lakótelep-építés korszaka	8
3. A 70'-es évek.....	9
4. A 80'-as évek	12
5. A 90'-es évek.....	16
6. A 2000-es évek.....	19
7. A 2010-es évek.....	26
8. A 2020-as évek.....	36
9. A társállattartás lakótelepi lakásban is lehetséges.....	44
Irodalom és hivatkozás jegyzék	46
Hivatkozott jogszabályok.....	48

Bevezető

Az állattartás szinte egyidős az emberiség történetével. A kezdeti, haszonnal járó állattartás a mai napig él, bár az évszázadok alatt jelentősen átalakult. Az emberi populáció soha nem látott méreteket öltött, emiatt a fogyasztás és a húsfogyasztás is megnőtt. A nagyüzemi gazdálkodás már nyomokban sem tartalmazza azt az ember-állat kapcsolatot, ami korábban a háztáji gazdálkodásra jellemző volt. Eltárgyasultak az állatok, mert így könnyebb élelmiszerként tekinteni őket (húsparadoxon). „Az olyan társadalmi konstrukciók, mint a társállat, a háziállat, vagy a haszonállat különböző erkölcsi értéket tulajdonítanak bizonyos fajoknak, ami eltérő bánásmódot eredményez velük.”¹

A XX.-XXI. század urbanizálódott embere azonban visszavágyik a természetbe, ráadásul szeretne maga mellé egy olyan élőlényt, aki esetenként társa, családtagja lehet ebben a sok stresszt okozó fogyasztói alapú világban. Sokan gondolják, hogy a városi környezet nem lehet akadálya az ember-állat kapcsolatoknak, megteremthető az az életkörülmény és életvitel, amely mindkettőjüknek megfelelő, kielégítő életet biztosít. A városi állattartás a lakótelepekre is beszivárgott, éles kontrasztot alkotva a panelházak frusztrálóan szürke felületeivel, köszönhetően az azokban élő emberek mentális igényeinek, a társadalmi-, gazdasági- és szociális rendszerek változásának. A felgyorsult világban kell a csend és a béke, kell a magánélet, kell valaki, aki ebben partner. Erre pedig tökéletesen alkalmasak a kedvencként tartott állatok.

Az 1970-es években épült fel a Füredi lakótelep Budapesten. Itt nőttem fel és itt élek most is, ezért látom, tapasztalom a változásokat az ember-állat kapcsolatokban, plusz tapasztalatokat szerezve a 18 éve itt alapított és vezetett állatbarát egyesület mindennapi eseteivel. Az állatok szeretetét és a felénk irányuló felelős gondoskodást picit gyermekkoromtól, minden nyáron a rokonaimnál, egy apró, vidéki faluban tanultam meg. Az ott megtanultak és a nagyvárosi tapasztalataim adják jelen dolgozatom kereteit.

A dolgozat sorra veszi az emberi közösségek élettereinek nagyvárossá fejlődését, kitér a korszakok társadalmi állapotára, a környezeti viszonyok változására, az emberi és állati kapcsolatokra, az ezekhez kapcsolt jogszabályokra, rendeletekre, az időszakok állattartáshoz kapcsolódó anomáliáira, pozitív és negatív vonzataira.

1, Kántor B. : Az ember-állat kapcsolat meghatározó törésvonala 2023. 40.pc.

1, Állattartás és állatvédelem a történelmi korokban

A kezdeti haszonállat tartás mellett már az egyiptomi korban megjelent a kedvtelésből tartott állat fogalma. Az egyiptomi macskakultusz mellett már a görögöknél is a kistestű kutya, (a máltai selyempincs elődje) volt a gazdagok kedvenc háziállata. Tibetben a házaknál 2 kutyát tartottak, egy nagyot ház- és nyájőrzésre kinn, a másikat (egy kicsit) a házban, kedvencként.²

A középkorban a kedvencként tartott állat továbbra is leginkább a felsőbb néposztály kiváltsága volt, ezek a kedvencek leginkább a vadászatra és közlekedésre használt állatok közül kerültek ki. A főurak és uralkodók nemcsak a mai viszonyokat is felülmúló körülmények között tartották, de tenyésztették is a kivételes tehetségű, vagy kivételes szépségű egyedeket és leszármazottjaikat különleges ajándékként adták alattvalóiknak.³ A lovas zsoldos katonák lovaikat nagy becsben tartották, hiszen munkájuk és jövedelmük erőteljesen függött tőle, az évek alatt megtanulták egymás jelzéseit, társként együtt dolgoztak a harcokban. A szegényebb, vidéki lakosok körében a leginkább kedvelt állatnak is haszna volt (macskáknál a rágcsálók irtása, kutyáknál a terelés, vagy a nyáj-, a porta védelme stb.). A falvakban, kisvárosokban az életterek távolsága megkönnyítette az állattartást, a szomszédok között a területhasználat, vagy az átkóborolt állatok miatt lehetett vita.

Bármilyen hihetetlen, de az első városi lakótelepet (és valószínűleg többet is) már a középkorban létrehozták. Az Augsburg városában található úgynevezett Fuggerei mind a mai napig lakott. Minden házban két lakás található, de önálló bejáratral. A földszinti lakásokhoz hangulatos, belső udvarra nyíló kert tartozik, a felsőkhöz pedig saját padlástér. Az egész telep elrendezése már a tervezéskor annyira korszerű volt, hogy a mai napig alig kellett rajta változtatni. A telepet a gazdag augsburgi bankár Jacob Fugger hozta létre még 1521-ben, elsősorban olyan önhibájukon kívül szegénységben élő emberek szociális megsegítésére, akik előtt még nyitva állt az újrakezdés lehetősége.⁴ Ezekben a társasházakban valószínűleg nem tarthattak háziállatot, hiszen bérlakások voltak.

2. R. Sheldrake: Honnan tudják a kutyák, mikor jön haza a gazdi? 45-46 pc. 2011.

3, László E.: A királyi kutyák élete a középkorban és az újkorban_2021.

4, Villány P.: Paneltípusok és történelem 2022.

Az újkorban, az ipari forradalom idején a helyzet némileg megváltozott. A lakosság nagy része méginkább az egyre terjeszkedő, népesedő városokba tömörült, ekkor a munkáltatók lakótelepek építésébe kezdtek. Ezek a telepek többszintes bérházak, vagy apró kertkapcsolattal rendelkező sorházak voltak. Tény, hogy az iparosodás és az urbanizáció teljesen átalakította az emberek életfeltételeit a nyugati társadalmakban. A munka- és életkörülmények megváltozása miatt az alsóbb néposztálynak kevésbé volt lehetősége kedvenc állatot tartani, ez továbbra is a gazdagabbak privilégiuma volt. A szegényebb, vagy gazdálkodó/paraszti sorban élő néposztályoknál az állatok továbbra is „hasznosak” voltak, pl Angliában a nagyobb városokban már a XVII. század végétől tenyésztettek apró terriereket az elszaporodott városi patkányok és egerek likvidálására. Ezeknek a kutyáknak más feladatot is adtak: a lakosság tiltakozása miatt a nagyobb állatok heccelése és viadala tiltott lett – ám a patkányok és a patkányfogó kutyák közötti viadal és az arra való fogadás nem.⁵

A városokban élő állatok nagyon nagy százaléka -még ha tartozott is valamely emberi családhoz- az utcán élte élete nagy részét, kiteve a környezet minden ártalmának. Az állatok városban tartása ekkor is sok vitát generált, elsősorban a köztisztasági szempontok okán.

A városi munka folyamatos frusztrációja már ekkor feszültségeket gerjesztett, ami együtt járt a környezetben élő, az emberek közelségét jobban toleráló, szelídebb állatok bántalmazásával, kínzásával. Talán épp emiatt, erre az időszakra tehető az első állatkínzás elleni (állatvédő) szervezetek megjelenése is. (1840. RSPCA, 1866. ASPCA, Magyarországon: 1846. Állatkínzás elleni egyesület, 1870. Pesti Állatvédő Egyesület, majd 1887-től Országos Állatvédő Egyesület.)⁶

5, Hangai L.: Elképesztően kegyetlen játékot játszottak régen ezekkel a kedves kutyákkal, 2024.

6, dr. Turkovicsné Dr. Koncz I: Az állatvédelem joga 24 pc. 2023.

A törvények nagy része nem az állatokat védte, hanem az emberi közösséget. Egy-egy állat kínzása, leölése, túldolgoztatása abban az esetben került bíróság elé, ha nyilvánosan követték el, és nagy megrökönyödést keltett az ott élőkben. Az 1878. évi V. törvénycikk (Csemegi kódex) a bűncselekményi kihágások közé sorolta az állatkínzást, majd az 1879. évi XL. törvénycikkben nevesítették, miszerint aki „nyilvános és botrányt okozó módon állatot kínozt, vagy durván bántalmaz”, az a közrend ellen vét.⁷

Sasku Károly 1856-ban kiadott illemtankönyve szerint a városokban az „*utcákon, sétányon nem illik [...] ebet magával hordani*” az embernek.⁸

Ugyanakkor a kóbor kutyák jelentős számban voltak jelen a gazdás ebek mellett, terjesztve az emberekre is halálos veszettség kórt. A veszettség terjedésének megelőzésére a Magyar Királyi Helytartó Tanács 1878-ban kiadott rendelete értelmében a városi, gazdás ebek **csak szájkosárban** közlekedhettek közterületen (úgy nem tudtak harapni, még ha el is kapták a betegséget). Azt, amelyiken nem volt szájkosár, vagyis az összes többi, potenciálisan fertőzőképes ebet (akár beteg volt, akár nem), a gyepmester által elfogadónak és kiirtandónak rendelték. Ezt a rendeletet nem mindig tartották be, majd a Pesti Állatvédő Egyesület kezdeményezésére el is törölték.⁹

A városban tartott ebek számának növekedése, valamint a gazdáiknak az akkori viszonyokhoz képest is felelőtlen állattartó viselkedése felháborította a főváros lakóinak egy részét, ezért 1882-ben a fővárosi tanács elfogadta a 703/1882. határozatot az ebtartásról, és az ebdüh meggátolásának tárgyában, ami ismét kötelezővé tette a szájkosár használatot (a kötelező póráz használatot nem). Az 1888. évi VII. törvénycikk már országos szinten szabályozta az állategészségügyet, pl. az ebzárlatot.¹⁰

7, dr. Turkovicsné Dr. Koncz I.: Az állatvédelem joga 27. pc. 2023.

8, Varga Gy.: Kutyás térhasználat Budapesten 101. pc. 2024.

9, Varga Gy.: Kutyás térhasználat Budapesten 103. pc. 2024.

10, Varga Gy.: Kutyás térhasználat Budapesten 104. pc. 2024.

A városi ebtartás ebben az időszakban a társadalmi pozíció prezentálását is szolgálta, ezért leginkább azok a kutyák maradtak meg gazdáiknál, akikkel prezentálni lehetett az utcán, és természetesen ne feledkezzünk meg a küllemversenyekről, melyek alapját a vidékről felhozott vadászkutyák, illetve a főurak által tenyésztett ebek adták. 1885-ben volt az első budapesti kutyakiállítás, erre már nem csak vadászebeket nevezhettek, hanem több más kategóriát is nyitottak. 1898-ban megalakult az első magyar kennel klub.^{11.}

Az 1920-as években, a már bevált veszettség elleni megelőző oltásnak köszönhetően a szájkosár-kérdés kevésbé maradt központi probléma a városi állattartásban. Magyarországon az egészséges kutyák preventív veszettség elleni védőoltását 1929-ben engedélyezték, és később az ország egész területére kiterjedően kötelezővé tették.^{12.}

1939-ben lépett életbe Budapest új ebtartási és ebadó rendelete (154/1939. kgy.sz. hat)^{13.}, melyben a veszettség visszaszorulása után legfőbb teendőként a kutyák által okozott szennyeződések kezelése állt, tekintettel arra, hogy a védőoltás által regisztrált ebek száma az 1870-es évek kb 8 ezres számáról 1937-re 20 ezer fölé emelkedett. Már ebben a rendeletben is szerepel, hogy az ebtulajdonos, vagy gondozó köteles gondoskodni arról, hogy az eb csak a kocsiuton, a csatorna lefolyónál ürítsen.

A II. világháború az állatállományt is jelentősen megritkította, állatvédelemről ebben a korszakban csak átvitt értelemben beszélhetünk. A kutyák őrző-védő ösztöneik folytán potenciális célpontok voltak a háborúzó fegyveres csapatok szemében. A megmaradt ebek között - az oltások elmaradása miatt - újra megjelent a veszettség, annak ellenére, hogy a feljegyzések szerint a fővárosban mindössze 4 ezer kutya maradt, jelentős részük a kertvárosokban. A városi körülmények között, lakásban, családtagként tartott állatról is sok esetben le kellett mondani a családnak, hiszen a kutya, vagy a macska a hangjával, szagával akaratán kívül eláruhathatta és pusztulásba küldhette a menekülő, rejtőzködő családot.^{14.}

11, Zöldhelyi A.: Kinológiai szervezetek Magyarországon 2022.

12, Varga Gy.: Kutyás térhasználat Budapesten 105. pc. 2024.

13, Fogadó hírlap, 5. pc 1939.

14, Popper P.: Részemről mondjunk mancsot 10-11 pc. 2004.

Feljegyzések vannak arról is, hogy az éhezők sokszor a házasított városi állatokat voltak kénytelenek elfogyasztani, mert más élelmiszerhez nem jutottak.

A háborúk után, a XX. század közepétől a korábbi évek feudális viszonyaihoz képest Magyarországon az állattartás leginkább a vidéki, mezőgazdasági állattartásra koncentrált. Egyre inkább teret nyert a nagyüzemi, termelőszövetkezeti állattartás az egyéni gondozás és tulajdon helyett, a kutyák munkájára kevesebb helyen volt szükség. A háború alatt az őshonos magyar fajták közül több majdnem kipusztult: a pulinál a mai tenyészetek egyetlen párja, az un. Állatkerti kennel egyetlen még életben maradt párjára vezethetők vissza¹⁵, de a magyar agár és az erdélyi kopó is csupán néhány erdélyi tenyésztőnél volt fellelhető¹⁶, onnan kezdték újra az állomány bővítését.

A társadalmi rendszer megváltozása miatt a „főúri passziók” már nem voltak nyilvánosan vállalhatók, a városokban élők pedig leginkább a munkával és a párt előírásainak megfelelő életmóddal törődtek, amibe ritkán fért bele egy kedvenként tartott háziállat. Főleg a század harmadik negyedében (1950. és 1980. között) az emberek még egymástól is féltek, rendszeresek voltak a gyakorlatilag bármi okán (akár városi háziállat tartás miatti) feljelentgetések, amit inkább nem vállaltak, nehogy tönkre menjen a család. Ennek ellenére a statisztikák szerint 1949-ben már több mint 20 ezer kutya volt a fővárosban, ezek nagy része még mindig a kertesházasi területeken élt, házőrzőként. 1966-ban kerületek és területek szerinti regisztrációt készítettek az ebekről, és Budapest Főváros Tanácsának 5/1959. számú rendelete ismét korlátozta az ebek szabadon, szájkosár nélküli közlekedését közterületen.¹⁷

A törvények továbbra is az emberi közösséget védték, az állattartáshoz kapcsolódó jogszabályok elsősorban állategészségügyi szinten jelentek meg. Ezek betartása a törvények megléte mellett, a nagyüzemi állattartás keretei között szükségszerű volt, de a háztáji állattartás keretein belül sokszor nem valósultak meg, sem a haszonállatok, sem a háziállatok szintjén.

15, Póráz-állatbarát percek 42. 2021.

16, Póráz-állatbarát percek 43. 2021.

17, Varga Gy.: Kutyás térhasználat Budapesten 107. pc. 2024.

A kutyák és macskák a vidékies kertvárosi környezetben szinte szabadon jártak, amelyik problémát okozott, az vagy elpusztult valamely emberi behatásra, vagy láncos kutyaként élte az életét. Ezeknek az állatoknak az élete rövid volt, és sokszor fájdalmas halált haltak az egyre sűrűsödő gépjármű és autóbusz forgalomban, vagy az emberi rosszindulat miatt.

2. A nagy lakótelep-építés korszaka

A II. világháború utáni Európában a nagymértékű lakáshiány megoldását az építés nagymértékű iparosításában látták. A „panelos” szerkezetű technológiának köszönhetően az 1960-as évekre hazánkban is megteremtődtek a feltételei a munkalehetőségek miatt a fővárosba költöző tömeg lakáshiányának enyhítésének.¹⁸

A felépült panellakások szürkék voltak, nagy mennyiségben, szorosan egymás mellé épültek, egy-egy házban akár 250-500 lakás is épült, amit ugyanennyi, egymás számára teljesen idegen család lakott. A szoros élettér és a vékony falak miatt a szomszédok szinte nem is egymás mellett, hanem egymással éltek, mindent tudtak egymásról. Olyanok voltak ezek a telepek, mint egy nagyobb falu, vagy egy kisváros, az általános megítélés mégis az volt, hogy a panelben élők magányosak és elidegenednek egymástól. Ez azonban egyáltalán nem volt igaz. A panelházak között –különösen az első lakótelepek esetében- hatalmas zöldfelületeket alakítottak ki a házak között, füves, virágos parkokkal, játszóterekkel, sétányokkal, focipályákkal, a szükségesnél is több fával, melyek az elmúlt 50 év folyamán akár a hatodik emelet magasságáig is felnőttek.

¹⁸, Villány P.: Paneltípusok és történelem 2021.

3. A 70'-es évek

A 70-es évek lakótelepi lakásokba beköltöző korosztálya jellemzően a II. világháború végén, vagy nemsokkal utána született, Magyarországon a kommunista diktatúra követelményei alatt nevelkedett huszonévesekből, és azok gyerekeiből állt. Ezek a fiatalok addig vagy belvárosi bérházakban éltek, vagy vidéken a szüleikkel. Az igényük megvolt a természetet közelebb hozni, de a kommunizmus korlátozó beidegződései miatt ez szinte lehetetlen volt. A lakásokban egy-egy cserepes növény, esetleg egy akvárium, vagy egy titokban tartott macska (azt nem kellett sétáltatni, és nem volt zajos, vagyis nem látták a szomszédok, hogy van a családnak állata) jelentette a természetet. Általánosan kimondott szemlélet volt, hogy az állat nem való lakásba, ha zöldre vágyik valaki, menjen le a parkba sétálni, ha állatokat akar látni, menjen el az Állatkertbe, vagy a Cirkuszba. Ez az „állat nem való lakásba” nézet nagyon sokáig fennmaradt, kicsit a velük kapcsolatos, a környezetre és a lakásra visszaható teendők és következmények (etetés, takarítás, orvosi ellátás, költségek, szomszédi viták stb) elkerülése okán is.

Ennek a nézetnek generációs oka volt. Az európai és így a magyar társadalom is, a világháború után méginkább urbanizálódott. Egyre többen költöztek be a városokba, ahol ennek következtében egyre többen éltek. A vidéki („paraszti”) állattartás alapja a haszonelv volt, amelyik állat nem hajtott hasznot, az haszontalan (vagyis üldözendő) volt. Embernek, állatnak megvolt a maga élettere és térhasználati szabálya. Ezt az elvet hozták magukkal, és adták tovább utódjaiknak a beköltözők. Az új szemlélet ennek épp az ellenkezője volt: nagyon sok lett a szomszédokkal közös élettér, ellenben a saját életterek sokkal kisebbek lettek. A városi családok „haszontalan” állatokat tartottak, és a család életterén kívül a többi lakóval közös életterekbe is beengedték őket. Akik nem találkoztak korábban a városi állattartási szokásokkal, azoknak ez az új módi visszatetsző volt. A régi állattartási szemlélet az új mellett a mai napig megvan és sok konfliktus kiváltója. Az elvárások gyakran ellentmondásosak. Sokan tekintik családtagnak a kutyát, miközben az udvaron tartják a családi térből kizárva.¹⁹

19. Lovass Kiss A.: A társállatként tartott kutyák a fogyasztói társadalomban 122-124. pc. 2024.

Az időszak állattartással kapcsolatos szabályozása egyértelműen a közegészségügyi- és állategészségügyi helyzet szabályozása volt. A Fővárosi Tanács 2/1972. számú rendelete pl. a városi ebek közterületre történő ürítését, valamint az ürüléknek az eb sétáltatója általi azonnali eltávolítását írja elő.²⁰

Nemzetközi szinten is egyre nagyobb mértékben foglalkoztak az állatok által hordozott, és emberekre is veszélyes fertőzésekkel, az azt hordozó parazitákkal, melyeknek leginkább a kisgyermekek voltak kitéve, a belvárosi utcákon és sétányokon ürítő kutyák miatt. A rendelet megvolt, a szabálysértők szankcionálásában pedig elsődleges szerepe a rendőrségnek lett volna. Kapacitáshiányuk miatt ekkor megalakították a Fővárosi Közterület Felügyeletet.²¹

A társasházi törvény első megjelenése (1924.) után közel fél évszázadot kellett várni, hogy a megváltozott körülményekhez igazodva az egészet újra gondolják. 1977-ben született meg a 1977/11. sz. törvényerejű rendelet, de sem a korábbiakban, sem ebben nincs szó az állattartásról.²²

A társasházak házirendjébe viszont bekerült az állattartás, igaz csak olyan mértékben, hogy a közös helyiségekből kötelező az állat tulajdonosának eltávolítani az esetlegesen keletkezett piszkot, valamint az állat nem veszélyeztetheti a szomszédok nyugalma, és testi épségét. A házirendek zöme a mai napig csak a tiltó szabályokat valamint az elvárt magatartási normákat sorolja fel, arra azonban nem ad választ, hogy mi történik akkor, ha valaki nem a meghatározott normák szerint él.²³ Volt, ahol megpróbálták az ebek számát maximum 2-re korlátozni, és volt ahol eleve tiltották az állattartást a lakóépületen belül, illetve a madarak, kóbor állatok odaszoktatását.

Ugyanakkor a korszak emberei mégis találhattak megengedett lehetőségeket az állatokkal való kapcsolatra. Ezek elsősorban vizuális formákban jelentek meg.

20, A Fővárosi Tanács 2/1972. számú rendelete

21, Varga Gy.: Kutya térhasználat Budapesten 108-109. pc. 2024.

22, dr. Matúz Gy.: 80 éves a társasház, 2005.

23, dr. Sáfrány I.: Mit tartalmazhat a társasházi házirend? 2022.

Ebben az időben a könyvkiadás csúcson volt. Tény, hogy tucatnyi ellenőrön, lektoron kellett átmennie egy-egy kiadványnak, de a legnépszerűbb ajándék a könyv volt. Olyan könyvek jelenhettek meg, ami a természetet a fiatalokhoz, gyerekekhez (és így a szüleikhez is) közelebb hozhatta. Állattörténetek, úti leírások, érdekes és színes képekkel tarkított könyvek kerültek a panellakások polcaira, ekkor élte csúcskorszakát a könyvtárrendszer. Gerald Durrell könyvei a legnépszerűbb természetközeli történetek voltak, de sok más író (Lorenz, Harriot, Fekete István stb.) írásait is szívesen olvasták, sőt a kalandregények közül is azok voltak a legolvasottabbak, amiben valamilyen állat is szerepelt.

A televízió térhódításával a filmgyártás is beindult. A városi emberek nagyon kedvelték ezeket a filmeket, filmsorozatokat. Ekkor készült pl a *Keménykalap és krumpliorr*, ahol a film legfőbb helyszíne a Budapesti Állatkert volt, minden benne élő állattal együtt,²⁴ vagy az *Égig érő fű*²⁵ (ikonikus mondata: „csak az a széép, zőöd gyep...”). Ezek és a többi természetközeli film elősegítette, hogy a fiatalok figyelmét felhívja a környezetre, a természetre, az állatokra.

Mindennek ellenére a lakótelepeken még mindig alig-alig volt család, aki felvállalta volna az ebtartást, vagy az állattartást. A városi gyerekeknek a virtuális élmények mellett maradtak a Fővárosi Állatkert mai szemmel akkor még igencsak szűkös lélettérben létező állatai, a Fővárosi Nagycirkusz ostorcsattogásra parádézó vadjai. A szerencsésebbek a nyári szünetben a falusi rokonokhoz mehettek nyaralni, ahol megismerhették a ház körül tartott állatokat és a feléjük irányuló emberi felelősséget is, illetve részt vehettek az állatok és a növények gondozásában.

A városi ebtartás továbbra is leginkább a kertes házas peremkerületekben volt elterjedt, ám ezek az ebek, mérettől, vagy fajtától függetlenül viszonylag ritkán jutottak el kutyaiskolába, nem voltak másokhoz szocializálva, a fajtársakkal való kapcsolatuk minimális volt, legfeljebb a családban lévő más állatokkal kerültek kapcsolatba. Legtöbbjük a kertben élte életét, jópár esetben láncon.

A belvárosi, és budai „úri” kutyák ezzel szemben továbbra is lakásban éltek és küllemversenyekre jártak, nemcsak az itthoni kutyakiállításokon, de a nagyvilág számos pontján dicsőséget szerezve fajtájuknak.

4. A 80'-as évek

A 80-as években, különösen a rendszerváltás előtti időszakban a lakótelepi állattartás is fejlődésnek indult. A lazuló társadalmi normák miatt az ebben az időszakban gyerekeskedők már megkaphatták, amit szerettek volna. A macskák és az akvárium halak mellett megjelentek a kistrágcshalók, tengeri malacok, hörcsögök, hullámos papagájok, kanárik, esetenként egy-egy húsvéti nyuszi, vagy csibe. Az ebtartás még mindig nemkívánatos volt a lakótelepeken, ugyanakkor a korszak lázadó fiataljai közül egyre több tartott dachból, „csakazértis” kutyát. Ezek az ebek általában csak a lakótelep szűk részén sétáltak, és főként a köztisztasági elvárásoktól eltérő viselkedés miatt kerültek a szomszédok látókörébe. A fiatalokat megszólítandó 1980-ban készült el a *Kopaszkutya* című társadalom-szatíra, a filmet éppen ezeknek a lázadó fiataloknak készítették.²⁶

Ebben a korszakban lett státusz szimbólum a családok körében a „hétvégi telek” beszerzése – ez a kertes ház és a nyaraló érzetét adta a mindennapok paneléletében. Ide természetesen vitték magukkal a kutyát – leginkább, azért, hogy ne piszkítsa össze a lakást, és persze az idősebb korosztály hivatkozhatott arra, hogy „csak azért van velünk a kutya, mert hozzuk/visszük a telekre” – de jópár esetben a kutya a hétköznapiakat ott is töltötte, sokszor teljesen egyedül és nem ritkán láncon. A kisebb házikedvencek (macska, hörcsög, díszmadár) ugyanakkor a család hétvégi kiruccanásai alkalmával a lakásban maradtak, eléjük téve enni és innivaló, általános megközelítés szerint „úgyis kibírják azt a 2-3 napot”.

A könyvek és a filmek továbbra is az állatok szeretetét hirdették, és már megjelent a családhoz kötődő és a családdal, lakásban élő állatok helyzetét mutató film is, pl *A szeleburdi család*.²⁷ Kezdték „nyugati” filmek is megjelenni a tévében, pl Jacques Cousteau és David Attenborough népszerű és populáris, természetet bemutató sorozatai.

²⁶, Szomjas Gy. 1981.

²⁷, Mafilm 1981.

A rajzfilmekbe átültetett állati karakterek (*Vuk*, *Macskafogó*, *A légy*, *a Nagy Ho-ho-horgász*, stb.) elősegítették az állatok antropomorf szemléletét, így közelebb kerülhettek a városlakók lelkéhez. Nézi a család a tévében a cuki Főkukacot, aki a gazdájának „segít” halat fogni, miközben viccesen kommentálja az eseményeket,²⁸ majd később a gyerek a kiránduláson felismeri az igazi gilisztát, és már nem akarja agyonlépni. Az állatok művészetek általi antropomorfizálása nagyban hozzájárulhatott az állatok társállatként való elfogadásához.

Ebben az időszakban az állatvédelem szinte kizárólag azokra az esetekre korlátozódott, ami nagyon nagy megrökönyödést okozott az emberek körében. Még a 90-es évek elején sem foglalkoztak a kertesházak részekén a kutyák párzásával, csak ha károkat okoztak a kanok a kerítésben, vagy verekedéskor veszélyeztették a gyerekeket.

Nem okozott gondot egy-egy vidéki telken született kutya- vagy macska alom eltüntetése sem, mert általában minden faluban volt egy mindenki által lenézett és megvetett személy, aki némi pénzért a felesleges szaporulatot elvitte és eltüntette (de soha senki nem akarta tudni, hogy hová tette őket, és mit csinált velük). Élt még a régi, elavult nézet és a „szégyen”, a tehetetlenség: „de mégis minek, mit csináljunk velük? Inkább vigye el valaki”. Vagyis a felelősséget lerázták magukról a tulajdonosok.

A lakótelepi körülmények között a kutya szaporodása általában nem történhetett meg, hiszen a zárt lakásból nehezen tudott kiszökni, az utcán viszont folyamatosan gazdája póráz-felügyelete alatt volt – ha mégis, akkor az anyakutya átmenetileg ment a vidéki telekre, a kölykök pedig vagy ismerősökhöz, vagy a halálba. Az ivartalanítás csak nyomokban létezett, általában akkor tették ki ennek a kutyát, amikor valami komolyabb betegséggel is küzdött (gennyes méhgyulladás, daganatok stb.).

Állatorvoshoz oltás idején vagy nagyobb gond esetén kerültek a jószágok, a kisebb problémákat a tulajdonos megoldotta. Az oltás sem volt minden ebnél általános, de az emberek féltek a veszetségtől, és legalább évente egyszer elvitték a saját kutyájukat beoltatni.

28, Pannónia Filmstúdió 1982-1988.

Más volt a helyzet a macskákkal, náluk alap volt, hogy vagy csak a kertben (max. a garázsban), vagy a házból ki-be járva élik az életüket. A megszületett almok nagy része hamar elpusztult valami betegségben, de amelyik felnőtt, az sem élt túl soká. Az emberek nagy része nem úgy tekintette a macskát, mint a kutyát, elvesztésük után gyorsan pótolták. A mai napig élő felfogás szerint, a macska „szabad állat, nem szabad korlátozni, arra megy, amerre ő akar, azt csinál, amit ő akar, nem szólhat bele senki”. A kutyák ezt szinte mindannyian máshogy gondolták, és üldözendő zsákmányállatnak tekintették (és tekintik a mai napig). A kijárós macskák még a lakótelepeken is ki tudtak járni a földszinti lakásokból az ablakokon, napközben a parkban szabadon, éjjelre a lakás biztonságában.

A pórázhasználat másik oka a kutyák fegyelmezetlensége és képzetlensége volt. A kutyasuliba járás akkor szinte csak a nagytestű kutyákat tartó munkakutyások között volt elterjedt, a lakótelepi kutyások úgy vélték, erre semmi szükség, „amúgy is kis testű, nem árt senkinek, harapni is alig tud”. Sok eset volt, amikor a kutyák összeugrottak, vagy követhetetlenül elszaladtak. A sérülésekkel járó afférok nál nehéz volt beazonosítani az elkövetőt, az agresszív megnyilvánulásoknál pedig legtöbb esetben kiderült, hogy a tulajdonosok szinte egyáltalán nem ismerik a kutyák reakcióit, így az agresszió igazi oka is rejtve maradt.²⁹

A kutyaiskolák ugyanakkor igyekeztek felhívni a figyelmet arra, hogy akárhol is él az állat, a lemozgatása, a mindennapi feszültség levezetése nagyon fontos feladat a kertes ebeknél is, de különösen az azoknál, akik rendszeresen sétálnak közterületen.³⁰

Az elkóborolt, elveszett kutyák megtalálása szinte lehetetlen feladat volt. A környékbeli kutyások nagy része óvatosságból kerülte egymást, internet és mobiltelefon még nem volt. A kiragasztott keresőplakátok adhattak volna némi segítséget, de elkészítésük sokba került, és nem is nézték jó szemmel, ha körbe ragasztották velük a kerítést, házfalat. Általában az elveszett eb (ha nem ütötte el egy autó), a nagyobb ebtelepeken (Budapesten az Illatos úton) kötött ki. Az ebtelepeken az egészségügyi szabályozásokat sokszor nem tartották be, a kutyák hazajutása nagyon ritkán tudott megtörténni. Léteztek ebben az időszakban is állatmenhelyek, állatotthonok, de működésük korlátozott volt.

28, Csukás-Sajdik: A nagy ho-ho-horgász, 1982-1988

29, Szinák J.-Veress I: A kutya hétköznapijai 44-45 pc. 1986.

30, Kovács Zsolt, 1986.

Már ebben a korszakban is voltak olyan kutyások, akik a barátokkal közös kirándulásokra a kutyájukat is vitték. A túrázás remek és elfogadott lehetőség volt a kutyák lemozgatására - és néha az erdei pórázatlan séták során az elvesztésére is.

A kutyás sportok is kezdtek megjelenni, a korábbi küllem szépségversenyek, illetve a munkakutya versenyek mellett.

Az első Agility Klub 1983-ban alakult meg Angliában, majd a sport ugrásszerű fejlődésnek indult a világ minden táján, többek között Magyarországon is.

5. A 90-es évek

A 90-es években a rendszerváltás változást hozott a városi ebtartás és állattartás vonatkozásában is.

Az emberek bátrabbak lettek, bátrabban bevállalták az idősebbek rosszallása mellett is az állatokkal közös életterben élést, bár néhány esetben a lakók egymás közti-, illetve az állat és a lakás viszonya nem volt tökéletesen rendezett. Láthattunk ablaktalan, 1x1,5 méteres gardrob szobában tartott németjuhász kutyát, vagy a gyerekek „nyúzása” elől a konyhaasztal lábához kötve élő bullt, és sajnos védőhálók nélkül elég gyakran potyogtak az utcára az emeletekről az ablakokban balettozó macskák, sőt néha a madarak után vetődő kutyák is. A természetes szaporodást folytatólagosan produkáló kistrágyasálók jobb esetben a kuka tetején végezték az összes kölykükkel együtt egy hatalmas befőttesüvegben (majd talán egy másik lakó szánalomból befogadta őket), vagy állatkereskedésekbe kerültek. Rosszabb esetben elengedték őket a lakótelepi zöldben, családilag megideologizálva a gyerekek felé, hogy „ez a természetes közegük, ők ott szeretnek élni, nem jó nekik a bezártság”. Ez a hozzáállás az esetek 95 %-ban pár órán belüli pusztulást okozott az addigi védett körülményeket megszokó állatnak. Ezek az esetek csak akkor kerültek a hatóságok látókörébe, ha az valamelyik szomszédot nagyon zavarta, de bizonyíték híján ezekből sem lett ügy.

1990-ben 95.424 veszettség ellen beoltott kutya volt Budapesten, 2000-re számuk 30 %-kal, 124.650-re nőtt.³¹

A társasházakban élő ebek és tulajdonosai sokszor kerültek konfliktushelyzetbe egy-egy rosszindulatú, vagy a régi, vidéki felfogással élő szomszéd miatt. A folyamatosan és minden miatt kötekedő szomszédok megkeserítették és a mai napig is megkeserítik a társállattartók életét, akik házikedvenceiket családtagként kezelik. Náluk az állattal szembeni esetleges idegen agresszió, vagy egyéb negatív behatás sokkal erősebb mentális érzetet, és reakciót okoz. Sajnos a mai napig szinte minden társasházban van egy ilyen kötekedő személy és sok esetben valamelyik fél (legtöbbször az állattartó) elköltözésével szűnik csak meg a konfliktus.

31, Varga György: Kutya térhasználat Budapesten 109. pc. 2024.

A konfliktusok forrása néhány esetben lehet maga az állattartó is, aki állata igényeit figyelmen kívül hagyja. A kutya különböző szituációra adott válaszreakciói (egyedüllet esetén vonyítás, közös területekre, pl. liftbe vizezés, a szomszédokra morgás, ugatás, „barátságból” felugrás) a szomszédok rosszallását vonják maguk után. A közös helyiségekbe kiengedett, vagy véletlenül kizárt macskák esetén a szomszédban élő emberek mellett a szomszédban élő kutyákkal is számolni kell. A szomszédok pedig vagy jóindulatúan próbálják figyelmeztetni az állattartót, vagy rosszindulatúan esetleg kiengedik a folyosón tébláboló állatot, aki legtöbbször innentől nem is talál haza.

Az évtized elején megjelent az 1993.évi CXIV. törvény az állattenyésztésről³², két évvel később az 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól³³, majd a rákövetkező évben az 1996. évi LV. törvény a vad védelméről³⁴, vadgazdálkodásról és a vadásatról, 1998-ban megszületett az Állatvédelmi Törvény³⁵ (1998. évi XXVIII.tv), mely meghatározta az állattartás és -gondozás alapfogalmait. Ugyanebben az évben megjelent a 244/1998. (XII.31) kormányrendelet az állatvédelmi bírságokról³⁶. Tapasztalatom, hogy ezeket az átlagemberek nemcsak nem tartották be, de a legtöbben nem is tudták, hogy ilyen jogszabályok vannak, a hatóságok pedig kevés bejelentést kezeltek.

Az ürülékfelszedés kérdése a lakásban tartott és az utcán sétáltatott állatok tekintetében továbbra is probléma maradt, de mostmár a lakótelepek életében ez éppúgy jelen volt, mint a nagyváros, belvárosi részein. Az Önkormányzatok többféleképpen próbáltak úrrá lenni a helyzeten (kutya-wc sarok, a járdáról az ürüléket felszedő-takarító gépek, stb), de ezek nem hoztak látványos eredményt.

32, 1993.évi CXIV. törvény az állattenyésztésről

33, 1995. évi LIII. törvény. a környezet védelmének általános szabályairól

34, 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, vadgazdálkodásról és a vadásatról

35, 1998. évi XXVIII.tv Ávtv

36, 244/1998. (XII.31) kormányrendelet az állatvédelmi bírságokról

Ugyanakkor a pórázhasználat sem volt mindig a szabályoknak megfelelő, ebből is konfliktusok adódtak. Bár az ebtartási szabályrendelet ^{37.} már az 1970-es évektől lehetővé tette a kerületek számára, hogy a ritkábban használt részeken az ebek póráz nélküli használatára területeket jelöljenek ki, mégis egyre inkább felmerült az igény a – nyugati mintára kialakított- kerítéssel körbevett kutyás parkok, kutyafuttatók létrehozására. Néhány önkormányzat tett is erre lépéseket, s bár a végeredmény nem volt tökéletes, de mindenesetre érzékelhető volt, hogy a kutyasétáltatással kapcsolatos problémákat próbálják egy területre konvergálni, megóvva így a környezetet és a benne élőket. Ezekkel a helyekkel a legfőbb probléma az volt, hogy olyanok tervezték és építették, akik sosem tartottak kutyát, így nem ismerhették az állatok igényeit.

37, 3/1968, (IX.30) Fővárosi Tanácsi szabályrendelet, az ebtartásról

6. A 2000-es évek

A kétezres évek elejének fiatal generációja már nem félt a kommunikációtól. Hatalmas előrelépés volt a városi állattartás fejlődésében, hogy a kutyások elkezdtek egymással beszélgetni.

Kisebb csoportok alakultak a kutyájukkal mindig azonos időben lejárók között. Ez nagyon komoly előrelépés volt, mert lehetővé tette azt, ami a korábbi években tabu volt: az egymás felé nyitást. Korábban leginkább azért kerültek el egymást a kutyások, mert féltek, vagy féltették a kutyájukat a másik kutyától. Lassan kezdtek rájönni, hogy nem minden kutya akarja megenni a másikat, sőt, a kutyák (és az emberek) számára kimondottan jó és szükséges a fajtársakkal való kapcsolat és kommunikáció.

Ez az a korszak, amikor a városi otthonokban az állattartás divat lett. Az idősebb generáció ugyan még sírdogált kicsit, de a „kutya nem való lakásba” mondatot már felváltotta a „nade ekkora kutyát/ilyen állatot lakásban tartani?” kérdés. A kisállatokkal egy lakásban élők egyre inkább a természetközelséget, a társas kapcsolatok átalakulását, a gyerekek fejlődéséhez és felelősségre tanításához szükséges mozzanatokat említették az állattartás okaként.

A Föld lakosságának növekedése és az urbanizáció megerősödése a családszerkezet átalakulásához vezetett. Amíg korábban több generáció, sőt szinte az egész faluközösség nevelte, felügyelte a gyermekeket, manapság sokkal inkább a kis létszámú háztartások, és az egyéni érdekérvényesítés van napirenden. Ez természetesen az emberek biológiai eredetű gondozási késztetését más irányba terelte, pl a kisállattartás felé.³⁸

38, Kubinyi Enikő: Tíz kérdés a kutyatartás népszerűségének kutatásában 6pc, 2024.

A tömegből való kitűnés okán, a kutyák és a macskák mellett egyre több és egyre többféle egzotikus állatot is bevitték az életükbe a lakótelepek. A különleges papagájok, a teknős, a gekkó, a vadászgörey, vagy a degu mellett olyanok is teret kaptak, mint a különböző kígyók, siklók, pókok. Ezekkel a probléma a beszerzés és az etetés mellett általában akkor volt, ha kiszöktek a nekik fenntartott lélettérből. Sokuk teljesen ismeretlen helyről, mindenféle ellenőrzés és engedély nélkül került a gazdájához, annak ellenére, hogy a CITES egyezménynek³⁹ Magyarország 1985. óta részese. Ezek az állatok ritkán kerültek orvoshoz, a betegségeiket szinte egyáltalán nem tudták felismerni és kezelni, kevés állatorvos volt, aki bevállalta gyógyításukat. Ha az állatnak „menni kellett” a lakásból, jobb híján simán elengedték valahol a szabadban, esetenként károkat okozva a környezetidegen, agresszív fajokkal, de általában halálra ítélve az addigi kedvencet.

A friss „első” állattartók nagy része a külső szimpátia alapján választott állathoz nemcsak nem értett, de nem is igazán érdekelte, hogy annak milyen faj- és fajtabeli tulajdonságai és tartási igényei vannak.

Egyre tarkább lett a kutyaállomány is, addig ismeretlen, vagy kevésbé ismert fajták is előkerültek, fokozva a problémákat. Megjelentek az utcákon a „kemény fiúk”, nagy, csattogó fogú, teljesen szocializálatlan, ellenben mindenki számára ijesztően agresszív kutyákkal villogva, a riadalmon kívül néhány esetben komoly sérülést okozva másoknak, vagy mások kutyájának.

A fajtaválasztás árulkodik személyiségünkről. A „harapósság” szempontjából magas kockázatúnak tartott fajták, vagy a célzottan létrehozott keverékek (pl. farkashibridek, pitbull típusok) gazdái nemritkán szociálisan deviánsok, gyakrabban követnek el bűncselekményeket és erősebb újdonságkeresés jellemzi őket.⁴⁰

Kimondható, hogy kb 2-3 évenkénti váltásban jöttek a divatfajták: a bullok, beagle-k, uszkárok, terrierek, dalmaták, mopszok és a „bolyhos aprónép” (havagnese, bolognese). Mellettük elvéve megmaradt a „régimódi” németjuhász-rottweiler vonal is, akik testméretük miatt nehezebben fértek el a szűk panellakásokban, max ha munkakutyaként vitték magukkal dolgozni a tulajdonosok.

39, CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) – Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről, 1973.

40, dr. Kubinyi Enikő: Melyiket válasszam? 54.pc. 2013.

A keverék kutyákat szinte lenézték, ha nem hasonlított valamilyen fajtára, ezért ha mégis hasonlított valamelyikre, a gazdái simán behazudták, hogy fajtatiszta, néhány esetben olyan fajtára hivatkozva, ami kevésbé volt ismert, vagy nagyon távoli vidéken tenyésztették.

Ekkor egy új gazdasági lehetőség adódott a szegényebbek számára: a kutyák szaporítása. Amíg a felelős tenyésztők megfelelő orvosi vizsgálatok után, a pároztatni kívánt egyedek minden felmenőjét és azok esetleges betegségeit figyelembe véve teszik össze a kiválasztott párokat, addig a szaporítók nem költenek ilyesmire. Az esetleges közeli rokoni kapcsolatban lévő, vagy genetikai hibát hordozó állatokra tekintet nélkül teszik, amit tesznek, jónéhány esetben a fiatal, még épp csak ivarérett szukát évente többször is fedeztetve, esetenként rettenetes körülmények között tartva. Ezeknél az ügyeknél is megfigyelhető a bűncselekmények összekapcsolódása: a szaporításba tett kutyák nagy részét eredeti gazdájától ellopták, vagy elrabolták, a fizikai sokk mellett mentálisan is megtörve az addig szeretetben, családtagként tartott állatot.

A kiskutyák árusításakor általában nem mutatják meg a néha nem is azonos fajtájú szülőket, és van, hogy jóval 8 hetes kor előtt elválasztják a kölyköket.

Az ilyen kiskutyák, kismacskák nagy része már betegen érkezik a vásárlóhoz, akit (tudatlansága folytán) simán meggyőznek, hogy azért- és akkor kerül a kutya „csak” fele annyiba, mint egy jónevű tenyésztőnél, mert itt nem adnak hozzá törzskönyvet, „minek az, úgysem akarja kiállításra vinni”. Ezeket az embereket becsapják, az így átadott kisállatok kb. 40 %-a akár a drága orvosi kezelések ellenére is, de pár napon belül elpusztul, vagy gyógyíthatatlan betegséggel él tovább. Az eladásból visszamaradt kölykök nagyrésze illegális szállítmányként külföldre kerül, ezek további sorsa ismeretlen. Jópáran viszont valamelyik erdő szélén, egy zsákba kötve várják sorsukat, majd ha megtalálja őket valaki, valószínűleg átveszi egy menhely, felvállalva az egyed költséges gyógyítását, gondozását, gazdásítását.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az előbb elmondottak ellenére van olyan szaporított kölyök, ami egészséges. Ezek léte önmagában képes meggyőzni a szaporítóktól vásárlókat, annak ellenére, hogy sokkal több beteg állat születik ilyen módon.

Meglepő, de a városi környezetben is vannak szaporítók, akár lakótelepi körülmények között is. A két kellemes külsővel rendelkező egyedből származó utódok nem feltétlenül hasonlítanak majd pl színben a szüleikre, különösen akkor nem, ha már a szülők sem gondos tenyésztőtől érkeztek a családba. A vemhesség ideje alatt gazdinak jelentkező emberek 80-90 %-a a szaporulat megszületésekor meggondolja magát. A kicsik sorsa bizonytalan, sokszor menhelyeken, vagy az út szélén kötnek ki. Néhány esetben a lakótelepi lakásból a parkba kirakott felesleges kutya-, vagy macska kölyköket helyi kutyasétáltatók találták meg, majd ők gondoskodtak róluk addigi gazdájuk helyett.

Kezdett tarthatatlan lenni a kóbor kutyák és macskák helyzete, valamint az emberek szemléletváltozása miatt az állatokkal való bánásmód is egyre inkább előtérbe került.

A kutyák sétáltatására az ezredforduló környékén szinte minden kerületben volt már 1-2 kutyafuttató, és egyre több kutya-ürülék kukát helyeztek ki az Önkormányzatok. A gyűjtő edények és a szemléletformáló kampányok hatására már az új évezred első évtizedének végére érezhető volt a javulás a korábbi állapotokhoz képest. A szemléletformáló kampányokat segítette az iskolarendszeren belüli környezetismereti képzés fejlesztése is. Az iskolákban külsős kisegítőként dolgozó, érzékenyítő tréninget tartó segítőkutyások nagy segítséget adtak a felelős állattartás megismeréséhez és elfogadásához.

A panellakók a kutyák mellett egyre többféle kisállatot kezdtek tartani, az évtized végére szinte úgy tűnt, hogy az emberek minden olyan állatot becipelnek az életterükbe, ami önmagától nem akar bemenni. Paradox módon, ami magától bement, azt viszont irtották: ekkor élte fénykorát a kártevőirtó biznisz és a kártékonynak mondott rágcsálók (egerek, patkányok), rovarok, bogarak és urbanizálódott madarak (szarkák, dolmányos varjak, galambok) pusztítása, ami ha méreggel történt, akkor a városi dögevőket és a városba tévedt ragadozókat szintén lemérgezte. A vad életmódot folytató városi állatok pusztulása nyilvános volt, hiszen az utcákon, sétányokon haltak meg.

Előfordult, hogy idősebb, vagy tudatlanabb személyek a hivatásos kártevőirtó által dobozba kitett patkánymérget kiszedték és szétszórták a társasház körül („úgy gyorsabban megeszi a patkány”), ezzel újabb állatok, (madarak, sünök, mókusok, esetenként kutyák) pusztulását okozva.

Sajnos több esetben találtak a lakótelep zöld területén emberek, vagy a kutyák által megcsonkított, elpusztított madarakat, sünöket, mókusokat. Az okok sokfélék, az elkövető személye legtöbbször nem is derül ki. Tanulmányok szólnak arról, hogy az állatokkal szembeni kegyetlen bánásmód komoly viselkedészavar előjele lehet, az állatbántalmazók 61,5 %-a a későbbiekben is folytatja ezt a cselekményt.⁴¹ Az állatbántalmazása megvalósulhat úgy is, hogy a felelőtlen állattartó szándékosan uszítja kutyáját egy másik, gyengébb, vagy szelídebb állatra.

Ebben a korszakban jelentősen megnövekedett az igény az állatokkal és az állattartással kapcsolatos autentikus információkra és aktív segítségre: egyre több állatvédő civil szervezet alakult Magyarországon is. Ezt egyrészt a társadalmi igény, másrészt egy sor politikai döntés tette lehetővé.

A civil szervezetek támogatása a civil életet támogató Soros Alapítványon keresztül kezdődött, majd később a pályázati rendszerek beindulásával folytatódott, a cégek támogatások után jóváírható adókedvezményeivel, legvégül a magánszemélyek adományaival csúcsosodott ki. Ez felfrissítette az állatvédelem mellett a befogott és befogadott állatok gondozásával, gazdásításával foglalkozó állatmenhelyek és állatotthonok munkáját is.

A kommunikációt a szervezetek és a magánszemélyek között kezdetben a lakótelepeken a személyes kapcsolatok, majd az internet elterjedése segítette.

41. dr. Vetter Szilvia: Az állatkinzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében 28 pc. 2020.

A hatóságok ennyi változásra már kénytelenek voltak reagálni. Sorban születtek a rendeletek, elsősorban állategészségügyi vonalon (pl)

- 3/2001. (II.3.) KÖM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet az állatkert és állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól,
- 2003. évi CXXXIII. törvény a társasházakról
- 2004. évi CXL törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás szabályairól,
- 54/2004.(IV.24) FVM rendelet az egyes élő állatok és termékek Európai Unión belüli kereskedelmével kapcsolatos állategészségügyi és állattenyésztési ellenőrzésekről,
- 147/2004.(X.1.) FVM rendelet a kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú mozgásának állategészségügyi szabályairól,
- 334/2006. (XII.23.) Kormányrendelet az állatvédelmi hatóság kijelöléséről,
- 222/2007. (VIII.29) Kormányrendelet a cirkuszi manezséria létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól,
- 164/2008. (XII.20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól,
- 27/2009.(XII.03) SzMM rendelet a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól,
- 41/2010.(II.26) Kormányrendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról
- és az Önkormányzatok is megtalálták a lehetőséget a közterületi bírságolásra.^{42.}

Voltak helyi ebnyilvántartások és jól működő gyakorlat volt, hogy a bármelyik állatorvos által beoltott kutya adatait elküldték a tulajdonos állandó lakcíme szerint illetékes főállatorvosi hivatalba, aki összesítette, majd a következő évben a megfelelő időben egy üzenetben értesítette az ebtulajdonost, hogy közeleg az éves eboltás ideje. Az új kutyákat és az elhullott ebeket a tulajdonosnak be kellett jelentenie szintén a területileg illetékes főállatorvosnál. A kutyák a veszettség elleni oltásról színes bilétát kaptak, melyet a nyakörvükön kellett viselni, megkönnyítve ezzel az esetleges harapások utáni azonosítást a veszettség elleni oltás ügyében.

Ezt a rendszert megerősítve, és a jövőt előkészítve a Magyar Állatorvosi Kamara bevezette az egyedi azonosító chipet, ami egyre több kutyába került behelyezésre.

2005-ben szintén a Magyar Állatorvosi Kamara létrehozott egy online adatbázist (PetVetData)⁴³, amely akkor az egyetlen jelentős, internetes úton bármikor elérhető rendszer volt, melyben a hazai mikrochipes regisztrációk döntő többsége megtalálható volt (az állat és a tulajdonos adatai, az állat oltásai, betegségei, de be lehetett jegyeztetni, ha az állat elveszett, vagy ellopták).

A rendszert egész Európában használják, minden országnak megvan a saját adatbázisa. Az átjárhatóság az országok állatorvosi kamaráján keresztül történik.⁴⁴

Mindezek ellenére voltak negatív esetek is, amikor az állatorvos ugyan beültette a chipet az állatba, de elfelejtette regisztrálni az internetes adatbázisban, így tulajdonképpen nem sokat ért a beavatkozás.

*„Minden törvény annyit ér, amennyit a valóságban megvalósítanak belőle. Törvényi szabályozás nélkül viszont az igyekezet kevés, ez is nyilvánvaló.”*⁴⁵

43. PetVetData 2024.

44. Póráz-állatbarát percek 68., 2021.

45. prof. dr. Csányi Vilmos előszava 2009.

7. A 2010-es évek

Ebben az évtizedben még tovább nőtt a városi állattartás. Még több és még változatosabb lett az állatsereglet.

Kibővültek az állatokkal kapcsolatos szolgáltatások és a megnövekedett igények miatt tele lett velük minden lakótelep: az állatorvosok egyre többféle állatot kellett kezeljenek (ekkortól nőtt az egzotikus kisállatorvosok száma is). Az állatgyógyszertárak, állatfelszerelések, az egyre többféle márkájú és összetételű tápok, konzervek, rágcsák, az azokat és az állatos kiegészítőket (játékokat, fekhelyeket, almokat, ruházatot, stb) forgalmazó kereskedések mellett egyre nagyobb teret kaptak az állatkozmetikusok, az állatfiziósok és az állattrénerek.

Mindebből következően a lakásban tartott állatok körülményei egyre javuló tendenciát mutattak. Ugyanakkor a felületesebb tömeggyártás kapcsán megjelentek az olcsóbb, ám minőségében rosszabb felszerelések, tápok is, nem egy esetben problémát okozva az állatoknak és az állat tulajdonosának.

A kutyák számának növekedésével és közterületi jelenlétével szükségszerűen együtt jártak a konfliktusok, emiatt a kutyaiskolák forgalma, majd a „nem munkakutyákat” képző kutyaiskolák száma és ezzel együtt a hivatalos képzésben részesült kiképzők és az önjelölt kutyaгурuk száma is megugrott. A tanulási kedv és a kezdeti lelkesedés a kutyaiskolába járók nagy részénél nem tartott sokáig. A tréningen használt gyakorlatok otthoni gyakorlása már nem volt nekik fontos, úgy gondolták, a kutyasuliban már eleget tanultak – így az eredmény is elmaradt. Természetesen ezért mindenki más volt a hibás: a „rossz kutyaiskola” a „rossz tréner”, a kutya, aki „nem bírja a lakást”, „nem bírja az autót”, „nem bírja a többi kutyát”, stb.

Pedig a kutyaiskolák módszerei is fejlődtek, elfogadva azt a gondolatot, hogy nem lehet minden kutyát ugyanazzal a módszerrel képezni. A munkakutyás vonal mellett megjelentek a városi házikedvenceknek tartott képzések is.

A régi nevelési taktika része pl, hogy megtanítanak egy feladatot egy domináns, idősebb kutyának, majd a kiképzés alatt ő mutatja be a fiatalabbaknak, azok pedig lemásolják a gyakorlatot. Ez a módszer sokkal jobban működik a lakótelepi kutyáknál, mint az egyedi képzés. Az sem meglepő, hogy a kutyák előbb tanulják meg a feladatot és az együttműködést, mint a gazdáik, hiszen a kutyaiskolákban a kutyák mellett a gazdákat ugyanolyan mértékben tanítják: a kutyák reakcióira, jeleire, a velük való együttműködésre, és ezzel együtt a többi kutya felé irányuló magatartásra. A megfelelő iskola, és a megfelelő tréner ugyanolyan fontos a kutyával való együttműködésben, mint a közös életterben élés, vagy a fajtársakkal való kapcsolat.

Természetesen tényleg léteznek olyan trénerok, akik megfelelő tapasztalat híján rossz módszerekkel próbálkoznak, vagy egy máshol már bevált módszert rosszul másolnak. A probléma itt is elsősorban a nagyvárosi, lakótelepi kutyák esetében okoz gondot, hiszen őket gazdáik viszik magukkal mindenfelé, többet és többfelé sétálnak, több inger éri őket, sokkal több emberrel és állattal találkoznak, ezekre az ingerekre megfelelően kell reagálniuk. Egy rossz beidegződés nagyon nagy károkat tud okozni a kutya személyiségében, emiatt a kutya és gazdája kapcsolatában is, volt már, hogy emiatt vége is lett, a gazda lemondott a kutyáról.

A lakótelepek kutyái közötti kommunikáció megfigyelése számomra az egyik legérdekesebb dolog. Nem lehet ezekből a kutyákból a vadon élőkhöz hasonló falka (hiszen nincsenek mindig együtt, más családban élnek), ugyanakkor az egymást ismerő, rendszeresen találkozó, vagy együtt sétáló kutyák között ugyanúgy kialakul egyfajta „sorrend”, esetlegesen kiválasztódhat egy olyan egyed, akit a többi állat „alfaként” tisztel. Érdekes adalék, hogy általában ezeknek a kutyáknak a gazdája is tiszteletnek örvend a kutyatartók között, elfogadják a véleményét, tanácsokat és segítséget kérnek és várnak tőle. Ritka szerencsésnek mondhatom magam, hogy 16 évig volt egy alfaként tisztelt társkutya, nélküle nem lehettem volna az, aki ma vagyok a kutyások között.

A falkasorrend létrejöhet az egy családban élő ebek között. Többkutyás ebtulajdonosok megfigyelhetik, hogy a fajtársak alkotta falkában ki a domináns egyed, de a tesztek bebizonyították, hogy sajnos sokan nem tudják megmondani.⁴⁶

Sajnálatos módon a lakótelepeken is megtörténhet, hogy az állattartó valamilyen mentális ok miatt elhanyagolja kis kedvencét, esetleg állatgyűjtögetésbe kezd. Természetesen ezt az állatai egy ideig békésen tűrik, de eljön az a pillanat a szenvedésben, amikor vagy vége lesz, vagy gazdája ellen fordul az állat. „.... egyre gyakoribb, hogy az emberi felelőtlenség miatt a házikedvencként tartott állatok a megfelelő gondozás hiányában „gazdájukra” támadnak, vagy méltatlan körülmények között pusztulnak el. Gandhi gondolatmenetét követve eljuthatunk odáig, hogyha az állatokkal kíméletlenül viselkedünk, akkor a másik ember(ek) sem számíthatnak másra. Az ok közömbös, az eredmény minősít.”⁴⁷.

Szerencsére az egyre jobban kiteljesedő lakótelepi kommunikáció behozta a közös sétáltatásból kialakult baráti és segítő emberi kapcsolatokat, melyek a közös sétákon jóval túlmutattak és elősegítették a kutyák természetes ösztöneinek kontrollálását a közösen használt területeken. Kicsit arra is jók voltak, hogy a nem megfelelően viselkedő kutyákat és gazdáikat szocializálják – a közösségi viselkedés alapjait legalább megtanulták...

A legegyszerűbb, ugyanakkor a legszükségesebb kutyás sport a séta. „... a közös gyaloglás a legfontosabb feladat, amit a kutyádnak adhatsz.” – írja az amerikaiak kutyaguruja, és igaza van.⁴⁸ Egyre többen végeznek rendszeresen kutyás sportokat, és újabb sportágak alakultak. A heti tréningeken, és a versenyeken a kutya és gazdája új ismeretségeket köthetett, sikereket érhetett el. A rendszeresen együtt tréningezők nyaranta együtt mentek kutyás táborokba, és eljártak egymás versenyekre is. A kutyás sportok egyértelműen javítják az eb és tulajdonosa közötti kapcsolatot, valamint az eb és a kutyatartók egészségének és munkaképességének fenntartása és javulása szempontjából is jelentőséggel bírnak.⁴⁹.

47. dr. Balogh I: Állatvédelem egyes kérdéseiről 10.pc. 2010.

48. C. Millan: A csodálatos kutyadoki 212 pc. 2010.

49. Baba E:-Kozma T.: A kutyák szerepe a rekreációs sportban 243 pc . 2024.

Ekkor került ismételten előtérbe az otffelejített kutyaürülék kérdése, majd az a probléma, melyet az ivarzó kutyák –önhibájukon kívül- okoztak. A nem egy időben tüzelő szukák a már ivartalan kutyákat is megbolondítják, a nem kívánt szaporulattól pedig nem lehetett könnyen, gyorsan – és a társadalom által jóváhagyott módokon kívül- megszabadulni. A folyton ivarzó és szaporodó kutya nem volt kíváncs az egyre sűrűsödő kutyás közösségekben, gazdáik kirekesztődtek, különösen akkor, ha nem volt követhető az esetleges szaporulat további sorsa.

Az ivartalanítás mutatkozott a legjobb megoldásnak arra, hogy békében lehessen élni a túlszűfolt közösségi terekben. Ez nem minden tulajdonosnál, leginkább a férfiaknál nem volt egyértelműen elfogadott, elsősorban mentális okok miatt (kb. mintha őt herélnék a kutya helyett). Pedig az eljárás legtöbbször gyors és fájdalommentes, a kutyák pár nap alatt túl vannak rajta, a hormonok lecsillapodása után pedig sokkal nyugodtabbak, kezelhetőbbek, onnantól gond nélkül vihetők közösségbe, vagy akár sportolni is.⁵⁰

A kezdeti ellenállás után a 2020-as évekre elmondható, hogy a lakótelepeken élő kutyák kb. 75 %-a ivartalanítva éli életét. Egy nem reprezentatív felmérés pedig kimutatta, hogy a kutyatulajdonosok több mint 77 %-a úgy véli, hogyha nem akarja tenyészteni kedvencét, inkább ivartalaníttatja.⁵¹

Az ivartalanított kutyák lehetőséget adtak gazdáiknak arra is, hogy a szaporodás, vagy rivalizálás gondja nélkül „társat adjanak a társaknak”. Egy új állat, de különösen egy fajtárs jelenléte kisebb falka létrejöttét eredményezi a családon belül. Az emberrel való társas kötelék mellett a fajtársakkal, vagy más (a lakásban tartott) állattal való társas közösség is megjelent a lakótelepi kutyák életében. Ezek természetét még vizsgálják az etológusok, de a többkutyás gazdik szerint kedvenceik nyugodtabbak, kevesebb a szeparációs és egyéb mentális probléma.⁵²

50. Tanácsok állattartóknak, 2024

51. Alakul a magyarok felelős állattartás tudata, 2022.

52. R. Sheldrake: Honnan tudják a kutyák, mikor jön haza a gazdi? 46-49. pc. 2012.

Ebben az évtizedben a társállattartás jogi háttere is megváltozott.

- 41/2010.(II.26) rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról,
- 2008. évi XLVI. tv az élelmiszerláncról és a hatósági felügyeletről,
- 2012. évi C. törvény (a Büntető törvénykönyv) amelybe beemelték a természetkárosítás mellé az állatkínzás tényállását is,
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről,
- és új önkormányzati rendeletek is születtek.^{53.}

A talált és elveszett kutyák hazajuttatása az előző időszakokhoz képest fénysebességre váltott, hiszen

- 1, az utcai plakátok mellett a több internetes oldalon is megosztott információknak köszönhetően szinte pillanatok alatt megtalálta egymást gazdi és kedvence,
- 2, az ebek transzponderes megjelölése 2013 január 1-től, minden 4 hónaposnál idősebb kutyánál kötelező. Bár voltak és vannak vele gondok, de nagyon sokat segített a mikrochip bevezetése és használata az elkóborolt ebek hazajutásában,
- 3, a lakótelepiek ismerték egymást, könnyebb volt az állat beazonosítása,
- 4, az állatmenhelyek is egyre nagyobb aktivitással használták a virtuális felületeket az új gazdikereséshez így akár az ország másik végére is gyorsan eljutott a hír.

A civil szervezetek támogatása a 2011. után következő évtizedben a politika hatására átalakult. A céges adó-jóváírási támogatások és az alapítványi pályázatok elmaradtak, helyüket átvette a magánszemélyek adománya. Az adó 1% felajánlásának bevezetésével a civil szervezetek marketingeseinek munkája teljesen megváltozott: a folyamatos pályázatírás helyett a cuki fotók és a lelket facsaró történetek kerültek a középpontba. Az internet, különösen a facebook erre nagyon jó felületet adott, ugyanakkor néhány esetben a sérült, vagy beteg kutyákkal való posztolgatás és az ebből szerzett anyagi nyereség egy-két állatvédőt eltérített az eredeti állatvédelmi tevékenységétől.

53. Paulovics-Jámbor-Vetter-Turkovicsné-Ritó: Az állatvédelem joga 2023.

A civil szervezetekre ebben a helyzetben hatalmas és egyre növekvő feladat hárult. Részt vettek a keresésben és a mentésben, majd az összeszedett állatok ellátásában, gyógyításában, rehabilitációjában és gazdásításában is dolgozniuk kellett, ezért több szervezet „szakosodott”, vagyis nem ők végzik mindegyik munkafolyamatot, a munkát megosztották.

Az állatmentésben az első és második vonalas harcosok mellett egyre több állatotthon, menhely kezdett aktívan dolgozni, ebtelepekről, gyepikről menteni, és megjelentek az internetes segítők, akik a talált- vagy elveszett kutyák hazatalálásában hatalmas részt vállaltak. (internetes fórumoldalakat üzemeltettek, táblázatot készítettek, a kereső és megtaláló bejegyzéseket „párosították”, tengernyi megosztást végeztek az internetes oldalakon, alkalmanként a területileg legközelebb lévő állatmentő szervezetet külön is értesítették stb.)

Rehabilitációs és fizióos trénerek, jogászok, dietetikusok, kozmetikusok, ideiglenes befogadók dolgoztak a mentett vagy megtalált állatokkal, de a magáncégek és a magánszemélyek is megtalálták a lehetőséget a segítségre, pl a menhelyek bővítésével, karbantartásával kapcsolatos munkákban.

Létrejött a Hangya Közösség, mely az állatvédőknek „intézett” segítséget, koordinálta az elosztásokat, támogatókat, pályázatokat keresett, ivartalanítási programot hirdetett, esetenként élelmiszer-, kutyaház-, fuvar-, vagy épp emberi-, műszaki-, technikai vonalon, de a szervezetek nagyobb áruházakba, plázákba történő kitelepülésénél, adománygyűjtésénél is segítettek.⁵⁴ A civil szervezetek tehát keresték egymást, összedolgoztak, egyre erősebb platformot hozva létre, melyre a politikai érdekek többkevesebb sikerrel reagáltak.

Paradox módon a befogadó szervezetek és támogatók sokasodásával az emberek mintha méginkább felelőtlenebbé váltak volna. Sokan úgy gondolják, hogy innentől a megunt, vagy beteg állataikat egyszerűen leadhatják a menhelyekre, gyepmesteri telepekre, ahol majd minden bizonnyal felelősségteljesen kezelik őket a továbbiakban, hiszen „ők ezért vannak”.

54. Hangya Közösség 2025.

Ugyanakkor a lakosság nagy része máig nem tudja és nem is hajlandó megérteni és elfogadni, hogy az állatmentésben, állatvédelemben dolgozó emberek, szervezetek (néhány kivételtől eltekintve) önkéntes, ingyenes munkát végeznek egyéb főállásuk mellett, szabadidejük és energiáik feláldozásával. Információ híján meggyőződésük, hogy a civil szervezeteknek az a kötelessége, hogy azonnal aktívan reagáljanak egy-egy bejelentésre, talált állatra, vagy épp egy szomszédi vita kapcsán előtérbe helyezett állatvédelmi ügyre – de legalábbis vegyék le a bejelentő (és az állam) válláról a további felelősséget és teendőt.

Ez különösen a lakótelepi közegben jön elő, ahol legtöbbször még átmenetileg sincs hová tenni a megtalált kóbor állatot. A bejelentők elutasításra adott dühös reakciója és az egyébként sok esetben azonnal segítő önkéntesek nyilvános, internetes szidalmazása sok állatmentőt elkeserít.

A 2010-es évek végére szinte minden menhely és állatotthon 120-130 %-ban telített lett, nagyon sokan már csak az ideiglenes befogadók segítségével tudnak üzemben maradni. Ugyanakkor a gyepmesteri telepek is tele vannak és sajnos csak papíron nem altatnak. A Budapesti Illatos úti ebtelep pl csak a nap meghatározott szakában fogad be újabb állatot, a kiérkezésük ideje pedig „24 órán belül”, ami egy utcasarkon talált állatnál nem megoldás. A lakótelepi, vagy környékbeli elkóborolt kutyákkal viszonylag egyszerű a helyzet, mivel a helyiek hozzávetőlegesen ismerik egymást, ezért a kutya hamar hazakerülhet.

Az internetes kérdőívem válaszadói szerint az állatvédelem szinte teljes egészében a civil szektor miatt működik.⁵⁵

Tapasztalatom, hogy az Önkormányzatok nagy része nem ismeri, és nem is akarja elismerni, hogy a kóbor állat kérdés rájuk is tartozik. Legtöbbször nincs meg sem a megfelelő humán- és infrastrukturális felkészültségük, sem a megfelelő jogosultságok és engedélyek birtokában lévő személlyel kötött szerződésük a kóbor állatok befogására, további gondozására, a tulajdonosok megkeresésére. Van néhány dicséretes kivétel, ahol az Önkormányzat érdekei mellett a kerületében élő állattartók érdekeit is figyelembe véve hozzák az állatvédelmi döntéseket.

55. saját kérdőív 2025.

Az újságírás és a média is hasznát húzta az állatokkal kapcsolatos ügyekből. A depresszív híradatba szinte mindig belefér egy-egy „frissen felfedezett” állatkínzás, állatviadal-leleplezés, vagy egy csomagtartónyi külföldre csempészni kívánt kölyökkutya képe, mely hírek általában az internetes felületeken, az állatvédők, illetve a nagyvárosi (Budapesten a kerületi) kutyás közösségek platformjain csapódnak le.

Ugyanakkor a reklámszakma, majd a pedagógusok is potenciális erőt láttak a cuki állatok megjelenítésében.⁵⁶ A sajtónak nagy szerepe van a felelős állattartásra nevelésben, mert közvetlen kapcsolatban van a nézőkkel, míg egy jogszabályt csak lassan, sokszor a már bekövetkezett esemény után ismernek meg az emberek.⁵⁷

Természetesen van más negatív vonzat is: a virtuális világban név, arc valamint hozzáértés és tapasztalat nélkül bármihez hozzászóló „*kanapéharcosok*” sokszor keserítik meg hozzászólásaikkal a témában tényleg dolgozók életét. Ezen túlmenően, az emberek szociális érzékenységét és empátiáját kihasználó, beteg állatok mutogatásával folyamatosan adományokat könyörgő, *magukat állatvédőnek mondó személyek* hatalmas károkat okoznak a valódi állatmentőknek, akik sokszor életük kockáztatásával mentik és gyógyítják az út szélére kidobott jószágokat. Sajnos a megjelentek az *önkéntes állatvédők* is. Azért sajnós, mert egy részük (tisztelet a kivételeknek) a kezdeti, jó és tudatosan gondos állatmentést követő évek után más útra tévedt. A nem szervezetként, hanem magánszemélyként összeszedett, és alig egy-egy jószágot továbbadó tevékenységükkel, a szabályoknak megfelelő és ellenőrzött menhelyi tevékenységet civil szervezetként végző állatvédőket kizáró viselkedésükkel gyorsan felemésztik saját energiaforrásaikat és pénzügyi lehetőségeiket, alig többre jutva, mint egy állatgyűjtögető, miközben saját mártírságukat folyamatosan prezentálva, nem szűnő érzelmi zsarolással próbálnak pénzt kicsikarni az emberektől a további működésükhöz.

Ez a három személyiség a lakótelepi közegben természetesen szintén jelen van. Ez szinte szükségszerű, tekintve a lakótelepek humán összetételét, mindig akad olyan, aki „más”.

56. Mannhardt A.: Miben segíthetnek a cuki nyuszik? 32-33.pc. 2019.

57. Fodor K.-Szilágyi I.: Vadak között szabadon 108-109 pc. 2022.

Elképzелhetetlen, hogy mindenki állatbarát, nem is tarthat mindenki állatot, de szinte biztos, hogy van ellenvéleménye, és a „bármit is jobban tudunk bárkinél” és a „mindenről van véleményünk” országában ezek az emberek ki is mondják a véleményüket – elsősorban az interneten, hiszen ott sérülés nélkül tudnak vitát generálni.

Az internet előnye, hogy sorra jelentek meg a területi kutyásokat összefogó internetes közösségi oldalak. Egy-egy vidéki város, vagy körzet éppúgy indított közösségi oldalt, ahogy a főváros is – itt szinte minden kerületnek, sőt a nagyobb lakótelepeknek is van saját kutyás oldala, ahol nemcsak kutyákkal, de más állatokkal kapcsolatos információkat is megosztanak. Az elvesztések és találasok mellett a gondozással, táplálással, állatorvosi ügyeletekkel, esetleges problémás kutyákról való jelzésekkel, rendezvényekkel, tájékoztatókkal kapcsolatban is kommunikálnak az állattartók.

Egyre elterjedtebbek lettek a kutyás és állatos rendezvények is, melyekre hatalmas kereslet volt a lakótelepi környezetben élők körében. Megjelent a dolog fordítva is: egy-egy hagyományos rendezvényre (majális, gyereknap, karácsony stb.) egyre többször hívtak meg állatvédő egyesületeket, cuki kisállatokkal. Ezeken a rendezvényeken a kitelepült szolgáltatók, kereskedők és állatvédő szervezetek egyre nagyobb hangsúlyt fektettek és fektetnek a felelős állattartás kérdésére. Tesztekkel, interaktív játékokkal, bemutatókkal, kisebb versenyekkel próbálják motiválni az állattartókat és az állatot nem tartókat, illetve a gyerekeket és szüleiket is.

Ezeket a rendezvényeket már nemcsak az állatotthonok, vagy az állatos civil szervezetek szervezték és bonyolították, de egyre többször beszálltak a munkába az Önkormányzatok, illetve a marketinges szakemberek is. Az Önkormányzatok a projekt-pályázatokkal finanszírozni tudták a rendezvények költségeit, de egyre többször egy-egy szponzor is támogatást nyújt a felelős állattartás népszerűsítésének.

A rendezvények pozitív hatása egyértelműen érezhető a kutyások, de a kutyát nem tartó családok körében is, csökkentve a sűrűn lakott városrészekben gyakori kutyás-nemkutyás humán ellentéteket.

A kutyák lemozgatására a kutyaiskolák már nemcsak a nevelő tréningeket alkalmazták, de egyre inkább bevezették a kutyás sportokat is.

Az agility mellett a kutyával közös futástól a kutyának és gazdának komoly feladatot adó sportágakig szinte minden megtalálható. A változatos fajtájú és fajtakeverékű városi kutyaállomány gazdái megtalálhatják a nekik és kutyusuknak legmegfelelőbb mozgási lehetőséget.

A folyamatosan fejlődő ágazatban újabb és újabb kutyás sportágak születnek, persze közösen a gazdival, ami a kutyák kötődését és ezzel együtt a jobb szocializációt és az ösztönkontrollt, valamint a megfelelő testi kondíciót segíti elő.

Ez a lakásban tartott, kevesebbet mozgó kutyák esetében különösen fontos, de a gazdák öntudatát és önbizalmát is erősíti egy sikeres közösséghez tartozás érzete.

8. 2020-as évek

Az új kutyások száma a covid járvány alatt jelentősen megnövekedett, a statisztikák szerint minden második magyarországi háztartás ebtartó lett.⁵⁸

Az ok egyértelmű: a kijárási tilalmat az ebtartókra részlegesen feloldották, az addig kutyát nem tartók lehetőséget láttak egy olcsón beszerezhető menhelyi kutya befogadásával a szabályok kijátszására. A városokban még tovább növekedett kutyaállomány összetétele ettől az időtől kezdve jelentősen eltolódott a fajta jellegű és a keverék kutyák javára, a fajtatisztákkal szemben.

A menhelyek és állatotthonok azonban csak időszakosan lélegezhettek fel, mert a járvány befejeződése után, ezeknek az ebeknek egy része visszakerült a menhelyekre (vagy az út szélére).

A lakótelepen élők nem a leggazdagabb réteg a társadalomban. Ugyanakkor szeretnének önmaguknak és gyerekeiknek valamilyen állatot, hiszen a jelenlegi társadalmi normák szerint a természet közelsége jó dolog, felelősségtudatra nevel. De az állat tartásával, gondozásával kapcsolatos költségek folyamatosan emelkednek és a munka mellett egyre kevesebb a szabadidő.

A kérdőívem válaszai alapján a családok nagy része nem mond le a korábban befogadott állatáról, csak bizonyos vele kapcsolatos dolgokról (pl nem viszi kutyaiskolába, olcsóbb tápot veszi neki, esetleg spórol a kozmetikán). Találnak valamennyi időt és energiát a közös foglalkozásra, és megértik, hogy a befogadott állatainkért felelősek vagyunk, mert nekik csak mi vagyunk. Bízunk bennünk. Mindegy, hogy mekkora a lakás, egy kutyával kialakított bizalmi viszony nem remeg meg sem költözésnél, sem táborozásnál, sem megváltozott életkörülménynél. A megfelelően kezelt állatokat nem zavarja, ha a kilencedik emeleten laknak, vagy ha a gazdi egész délelőtt dolgozik. A kérdőív arra is rámutatott, hogy a gazdák a korábbiakhoz képest jobban figyelnek az állatra, illetve annak igényeire.⁵⁹

58. Dr. Vetter Sz.: Az állatvédelem elméleti, történeti és filozófiai alapjai 2024.

59. saját kérdőív 2025.

A kutyák intellektuális, érzelmi és szociális képességeivel kapcsolatos új tudományos felismerések úgy tűnik, még közelebb hozzák az ebeket az emberi társadalomhoz, és ebben jelentős szerepe van azoknak a magyarországi etológiai kutatásoknak, amelyek többek között elsőként bizonyították, hogy a kutya természetes élőhelye az emberi környezet és ez a faj alkalmas a fajokon átívelő társiasságra. A társállatként tartott kutyákat az együttélés során módunkban áll megfigyelni, ezzel szemben a mindennapi tapasztalatok azt mutatják, hogy az ebtartók jelentős része alig tud valamit a kutyáról mint fajról és a saját kutyájáról.^{60.}

Egy kísérletben a kutyák emberi világhoz való alkalmazkodását vizsgálták, lakótelepi körülmények között. A kutyák reakciója egyértelművé tette az alkalmazkodás magasfokú képességét, mely a kutyákat társállattá tette az ember mellett.^{61.}

Az emberek (főleg a cuki képek hatására) szívesen hoznak ki menhelyekről, ebtelepekről állatokat, és a kutya szaporítók üzlete is virágzik. Az emberi preferenciáknak köszönhetően a ma tenyésztett, vagy a csupán küllem alapján szaporított kutyák nagy része számos olyan genetikai betegségben jön világra, mely az állatorvosi ellátás mellett is rontja az életminőségét az ebnek.^{62.}

A lakótelepi (korábban prolinak degradált) élettérbe szívesebben visznek állatot, mint egy belvárosi (korábban elitnek tartott) lakásba.

A menhelyes és a szaporítós („törzsköny nélkül olcsóbb”) állatok legfőbb előnyének azt gondolják, hogy kevés befektetéssel is könnyen tudnak cuki kutyához jutni. Csakhogy a XXI. század embere egyetlen dolgot nem akar felfogni: a kutyák nem gépek. Élőlények, akik a történelem folyamán a leginkább alkalmazkodtak az emberi közeghez, hasonlóképp tudnak örülni, szeretni, ragaszkodni, szomorkodni, gyászolni, stresszelni, és majdnem ugyanazok a betegségek érik el őket, mint az embereket (miért is lenne más, hiszen ugyanott élnek, ugyanazt eszik, ugyanazt a levegőt szívják, ugyanúgy idegesítik őket a szomszédok, stb). Nem lehet őket ki-bekapcsolni, ez nem úgy megy, hogy hazaviszem, és a kutya már mindent IS tud, anélkül, hogy megmutatná neki, hogy hogyan alkalmazkodjon.

60. Lovass Kiss A.: A társállatként tartott kutyák a fogyasztói társadalomban 120. pc. 2024.

61. Kampis D.-Topál J.: Mondjam, vagy ugassam? 25. pc 2011.

62. Kubinyi Enikő: Tíz kérdés a kutyatartás népszerűségének kutatásában 6pc. 2024.

Itt jönnek a problémák: a szobatisztasággal kapcsolatos gondok, a szeparációs szorongás, a félelem agresszió, és ami ezzel jár: a szomszédokat és a környezetet idegesítő viselkedés, az ugatás, az agresszió, amivel a kutya gazdája nem tud és nem is akar mit kezdeni.

Belőlük lesznek a kidobott, elhagyott kutyák, akik jobb esetben egy civil szervezetnél találnak új gazdára, rosszabb esetben egy autó kerekei alatt végzik a forgalmas nagyváros valamelyik közútján menekülve, vagy valahol vidéken, a semmi közepén próbálnak magukra hagyottan segítséget találni (hiszen megszokták az emberek mindennapi közelségét, és hogy a gazdájuk adja meg nekik a mindennapi szükségleteiket: az ételt, a fekhelyet, stb).

A lakótelepen, társként tartott kutyák maximális indikátorok az emberi kapcsolatokban. A lakótelepi kutyás közösségek azért lehetnek jók (egy megfelelő vezető mellett), mert a problémás eseteket egy bizonyos szintig kiszűrjük. Egy lakótelep olyan, mint egy falu, létszámban még nagyobb is. Sokan ismerik egymást, főleg a kutyások (név szerint nem mindig, de kutyáról tutira), az állatelhagyást, vagy az állatok bántalmazását, elhanyagolását, a feléjük irányuló agressziót nem nézik jó szemmel, az ilyen embert kiközösítik.

A nagyvárosi közegben -leginkább az internetes fórumoldalak hatásának betudhatóan- egyre több a túlérzékenység, kutyák antropomorfizálása. Paradox módon ez megjelenik a kutyát nem tartó lakótelepi lakók körében is. Egyesületként jött hozzánk bejelentés egy kutyátlan lakostól, hogy egy kutyát rossz körülmények között tartanak a lakótelep melletti kertes részen, egész nap ketrecbe van zárva. Ellenőriztem: egy ipari területen élő, képzett őrkutyáról volt szó, aki azért volt nappal kennelben (ami nem melleleg nagyobb volt, mint a jelenlegi szobám), mert egy építőanyag telepen élt, ahol sűrűn jártak ki-be teherautók. Mindennel ellátott, esőtől védett kennelje, szigetelt háza volt, éjszakánként szabadon járt a biztonsági őr mellett a telepen, a tulajdonos saját nevére vette, gondozott, boldog jószág volt. A bejelentő válasza a tájékoztatásomra: „de hát nem lakásban lakik, hogyan lehetne boldog?” Ezek a túlzások sajnos nem ritkák, és nem ritka az sem, hogy valaki elhanyagolt állapotban tartja az állatait, vagy nem foglalkozik az eb igényeivel. Szerencsére a lakótelep összeczártságának egyik előnye, hogy az ilyen esetekre hamar fény derül, és megtehető a megfelelő intézkedés.

Elsősorban a nagyvárosok, és különösen a lakótelepek nagy találmánya a kutyafuttató. Ez a városokban szinte mindenhol alkalmazott legjobb megoldás a környezet és az ott élők védelmére és a kutyák biztonságos lemozgatására. Általában háromféle megoldása van:

- a kerítés nélküli, pusztán táblákkal kijelölt „kutyasétáltató hely” – ezek a nagyobb, de emberek által kevésbé járt zöldfelületeken létesültek. A kerítés hiánya és a forgalmas utak közelsége sok eb halálát okozta már.
- a kerítéssel körbevett kutyafuttatók – ezek zárt, füves, vagy homokos területek, ahol a kutyák szabadon szaladgálhatnak, a kijutás és szökés esélye nélkül,
- a kerítéssel körbevett kutyajátzóterek – ezek a mai városi ebtartás elengedhetetlen eszközei. A területre fixen telepített bújó és mászó lehetőségek, a megfelelő itatókút, a gazdik számára egy-két pad a pihenéshez mind a kutyák, valamint kutya-gazda közötti közös tevékenység elősegítője. A kutya testi és agyi lefárasztása közben könnyebben tudja kiadni magából a mindennapokban felgyülemlett stresszt.

Ezek a helyszíneken egyébként pozitív és a negatív hatás is érezhető. A pozitív, hogy a kutyások ismerkedhetnek, beszélgethetnek, barátságokat köthetnek, tapasztalatot cserélhetnek -nem csak ebtartási kérdésekben- és az ebek szocializációja is beindul. Negatív viszont, hogy sokan nem rendeltetés-szerűen használják ezeket a területeket: csak leülnek egy padra telefonálni, de persze előtte elengedik a kutyát, csináljon, amit akar. A kutya pedig azt csinálja szó szerint. Ugatja az utcán közlekedőket, köközködik más kutyákkal, gödröket ás, bokrokat tépked, stb. zavarva ezzel nemcsak a többi területhasználót, de a kutyafuttató környékén élőket is. Ebből aztán kisebb-nagyobb összecsordulások lesznek, ráadásul az emberek hajlamosak az általánosításra, nem azt fogjuk hallani, hogy „a Kovács Pista kutyája, a Cézár ugat egész délután”, hanem azt, hogy „ugatnak a kutyák egész délután”. Ezzel a viselkedésével a tulajdonos a felelős ebtartókat is ellehetetleníti.

A kutyafuttatót használók nagy része nemhogy nem olvassa el a házirendet, de azt sem veszi észre, ha van. Olyan alap önvédelmi dolgok pedig meg sem fordulnak a fejükben, hogy pl. nem teszem ki a kutyámat egy esetleges támadásnak, ezért benézek az egyébként átlátható kerítésen, hogy kik vannak benn, milyen kutyával, veszélyes e belépnünk.

Régóta járok rendezvényekre az egyesületem felelős állattartás programjával, rendszeresen íratok tesztet a jelenlévőkkel. Volt olyan rendezvény, ahol 30 ebtartóból egy sem tudta helyesen, a teljesen hétköznapi kérdések mindegyikére a helyes választ.

A XXI. század fiataljai abban az önérvényesítő szemléletben nőnek fel, hogy nem kell másokhoz alkalmazkodniuk, ám ez egy kutyás közösségben, különösen egy kutyafuttatóban nem élhető dolog. Ezek a területek közterületek, ugyanakkor a közterületi szabályok közül nem mindegyik érvényes (pl. pórázhasználat). Ez a hely veszélyes üzem.

A megoldás a kutyafuttatók házirendjének és használati rendjének Önkormányzat, vagy magasabb szint általi egységesítése és bevezetése, továbbá a területet használók felelősebb hozzáállása lehetne. Az általam elvégzett internetes kérdőív egyik kérdése erre vonatkozott: Kell e házirend a kutyafuttatókba? A válaszadók pusztán 6 %-a gondolta úgy, hogy a házirend felesleges, mert úgysem tartják be, a többi 94 % válasza igen volt.⁶³

A kutyás kérdésekben szintén felmerül a társadalmi elvárások és a hatalmi akarat között létező nézetkülönbség. Az Önkormányzatok nem mindig tudják, hogy épp melyik választócsoportnak feleljenek meg, és azt sem tudják, hogy vajon hogyan kellene a nem megfelelő viselkedést mutató ebtartókat a helyes útra terelni. Ezért aztán esetenként olyan szankcionáló határozatokat hoznak, mellyel minden ebtartót büntetnek, vagy esetleg rákényszerítenek, akár a logikailag és állatvédelmileg helytelen viselkedésre.

Jó példa erre a Kőbányai Önkormányzat 32/2015. sz. rendelete, amellyel lekorlátozták a kerületben a kutyasétáltatás lehetőségét a kutyafuttatókra, kitiltva az ebeket és gazdáikat a kerület hatalmas, füves parkjaiból. Az önkormányzat kezdetben arra sem adott választ a kutyásoknak, hogy a kutyafuttatóba hogyan juthatnak el, majd a lakossági tiltakozásra válaszul, módosító előírásként (figyelman kívül hagyva az állatok igényeit és a köztisztaságot) az aszfalt járdautakat jelölték meg részükre, bírsággal fenyegetve, ha az eb a fűre mer lépni. *„a kutyák Kőbányán csak a kijelölt útvonalakon és a kutyafuttatókban sétálhatnak. Ha valaki megszegi a rendeletet, 30 ezer forintba büntethetik a helyszínen, feljelentés esetén pedig akár 200 ezer forint is lehet a bírság.”*⁶⁴. A jelentős állampolgári tiltakozás ellenére a rendelet hatályos és büntettek is kutyásokat.

63. saját kérdőív 2025.

64. Tiltakozás a Kőbányai kutyarendelet miatt 2016.

Ugyanakkor némely esetben –amikor az Önkormányzat látványosan a választópolgárok kedvében szeretne járni- intézkedéseket tesz bizonyos problémák megoldására – pl. még több kutya-kukát helyez ki, új kutya-futtatót épít, a toklász-veszély elkerülésére többször vágja a fűvet a lakótelepen, vagy épp Kutya-futi-road-showt indít az igények felmérésére.

Ezeket a látvány-próbálkozásokat rövid távon boldogan fogadják az állattartók, azonban a tapasztalatok szerint nem tart sokáig az öröm, mert pl. az igényfelmérés után a megvalósítás elmarad, nem megfelelő (pl tört kövekkel borított talajú) lesz a kutya-futtató talaja, nincs ivókút, túl alacsony a kerítés egy forgalmas út mellett, vagy épp 50 méteren belül sikerül lehelyezni 4 kutyakukát egy ritkán járt területre, miközben máshol egy sincs.

Létezik jó rendelet is. A XVI. kerületi Önkormányzat pl. a közösségi terekre, illetve a kutya-futtatókra, azok használatára hozott rendeletet.⁶⁵

Az állampolgári nyomásnak engedve a kormány 2022-ben létrehozta a Közös Ügyünk az Állatvédelem Alapítványt, mely tanácsaival segítséget nyújthat nemcsak a jelenlegi és leendő állattartóknak, de a hatóságoknak és az állatvédelem egyéb szereplőinek, segítőinek is.⁶⁶ A nem kívánt szaporulat megelőzésére az Önkormányzati és egyéb pályázatok mellett több mint 30 000 kutya és macska ivartalanítása valósult meg 2021. óta az állatvédelemért felelős kormánybiztos és a közös ügyünk az állatvédelem alapítvány által biztosított támogatásokból.

A NÉBIH bevezette az EBREGISZTERT, mely elsősorban az Önkormányzatoknak és a hatóságoknak nyújt információkat a megtalált ebről.⁶⁷

65. 25/2022.(XI.18) Budapest Főváros XVI. kerület közösségi használatú területeinek használati rendjéről

66. Közös Ügyünk az Állatvédelem Alapítvány 2023.

67. Könnyebben és gyorsabban hazajuttathatják az önkormányzatok az elkóborolt ebeket a Nébih fejlesztésével

A szaporított ebek, majd a covid időszak „alibikutyái” közül rengetegen kerültek utcára, ennek (és a korábbi évek negatív tapasztalatainak) hatására megszületett a 785/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet^{68.} a kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól. Ebben az Önkormányzat feladatai mellett az ebrendész, illetve az ebrendészeti telep feladatait és kötelezettségeit is rögzítették. Kis eltérés az előzőkhöz képest, hogy az Ávtv kóbor állatnak a házasított állatok gazdátlan egyedét nevezi, ehhez képest a kóbor állat rendelet szűkíti a fogalmat és csak a kutyákat és a macskákat veszi a rendelet hatálya alá.^{69.}

Néhány esetben egyes civil szervezetek és támogatóik kezdeményezése kerül szembe a rendeletekkel. Ilyenre példa az egyik humán segítő munkát végző alapítvány, akik a hajléktalanok mentális problémáinak kezeléséhez egy-egy kutyát javasoltak kiadni, a hajléktalanok körében gyakori függőség és depresszió csökkentésére. A tapasztalatok alapján ez nem volt jó ötlet, hiszen a téli időszakban a hajléktalan szállókra bekényszerült emberek, egy ottani rendelkezés értelmében nem vihetik magukkal kutyájukat.

Sok esetben ezek a hajléktalan emberek kutyáikkal a lakótelepek szélén, a város elhagyatottabb részein, vasúti sínek mellett élnek és alkohol- vagy drogfüggők. A kutyák zárt közeg és felelős emberi nélkül, szabadon mozognak a környéken, komoly riadalmat és néhány esetben durva konfliktust okozva a környékbeli lakóknak. Jónéhány esetet olvashattunk arról, hogy nagyobb közlekedési csomópontoknál, aluljárókban hajléktalanok kutyákkal koldulnak, kiteve az állatot az időjárás, a gépjárműforgalom és az emberek okozta stressznek, vagy a drog/alkohol hatására a hajléktalan durván bánt a kutyájával.

Ezeket az eseteket legtöbbször az ott élő, arra közlekedő civil személyek jelzik, több internetes fórumon, majd valamelyik civil szervezet kezdeményezésére, immár a rendőrség támogató segítségével indul a folyamat: az ebek elkobzása, elhelyezése, majd a megfelelő közigazgatási, vagy büntető eljárás. Itt is megfigyelhető a bűnügyek kapcsolódása, több olyan kutyát is elkoboztak már utcai kéregetőktől, akik szép küllemű, de lopott kutyával koldultak.

68. 785/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet

69. dr. Vetter Sz.: Állatvédelmi jog, 217.pc. 2024.

Az állatvédelmi ügyek bejelentései megsaporodtak, de jelentős részüknél nincs folytatás, nem lesz eljárás belőle.

A kérdőívem válaszai szerint az emberek úgy látják, hogy a hatóságok jelenleg állatvédelmi ügyekben bizonytalanok, és a törvényeken, rendeleteken is lehetne még csiszolni, vagy legalábbis egymáshoz igazítani őket, és mindenképpen fontosnak tartják, hogy a hivatalos, állami szervek a civil szervezetekkel sokkal aktívabban működjenek együtt.^{70.}

Saját tapasztalatom is az, hogy a hatóságok nem igazán tudják az állatvédelmi törvényeket, szabályokat egységesen értelmezni, legtöbb esetben a végrehajtáshoz szükséges információk, lehetőségek hiányosak, sok esetben csak a civil szervezetek és a média nyomására intézkednek vagy indítanak eljárást. A törvények, jogszabályok, rendeletek összefésülésére, esetleges pótlására pedig több állatvédelmi jogászra lenne szükség.

70. saját kérdőív 2025.

9. A társállattartás lakótelepi lakásban is lehetséges

Természetesen az épeszű lehetőségeken belül, a méret, faj, fajta kérdését, az állat igényeit és a saját családunk életvitelét is figyelembe véve kell választani. Az elmúlt évtizedek robbanásszerű változásokat hoztak a városi állattartásban és a társállattartásban, ideje megtanulni, hogyan kell kezelni ezt az új állapotot.

A lakótelepeken nagyon kevés helyre nagyon sok ember élettere sűrítődik össze. Régi térképeken látszik, hogy ugyanakkora területen régebben 15-20 család élt és gazdálkodott, most viszont kb. 8-10 ezer ember él szoros lakókörnyezetben, emeletes házakban.

A szolgáltatók, kereskedők mindenesetre felkészültek, pl a főváros hivatalos turisztikai weboldala több nyelven ad információt, hogy a négylábú társunkkal közös városi séták alkalmával milyen lehetőségeink és milyen kötelezettségeink vannak.⁷²

A lakásban tartott kutyák élettartama meghaladja a szabadban tartott jószágokét. Kölyökkoruktól a halálukig napi szinten az emberrel, a családdal vannak. A megfelelő, jó minőségű étel, a hőmérséklet, a kényelem, a szinte azonnali állatorvosi ellátás, a megfelelő gyógyszerek, a szocializáció a városi kutyák élettartamát pár évtized alatt közel a duplájára emelte. A legtöbb esetben olyan szintű kötődés alakul ki az állat és gazdája között, ami egy más közegben tartott állat esetén ritka. Tudni kell, milyen felelősséggel jár ez, ezért még az állat megérkezése előtt végig kell gondolni, vajon van-e rá elég időnk, pénzünk, energiánk.

Sok esetben a kedvencek tartása nem természetes igényből, hanem divathóbortból, vagy átmeneti fellángolásból fakad. Az állatok fajtabeli igényeinek, tartási szükségleteinek ismerete nem általános. A megunt kedvencek, vagy a tulajdonos felelőtlensége miatt megszületett alom, esetenként az elszegényedett, hajléktalanná vált tulajdonos állata a gyepmesteri telepre, vagy utcára kerül. Napjainkra a magára hagyott, vagy gyepmesteri telepre leadott állatok létszáma aggasztó méreteket ölt.⁷³

72. Varga Gy.: Kutyás térhasználat Budapesten 102 pc. 2024.

73. dr. Temesváry K.-Králik H.: Kutyatartók kalauza 169-170 pc. 2008.

Azt, hogy a társként tartott állatok (legyen akár kutya, akár macska, akár más, emberi környezetben tartott állat) kulturális elfogadottsága miatt ennyire elfogadott, azt a szakemberek jelenleg is vizsgálják. Leg-elfogadottabb álláspont szerint az emberek a megváltozott családszerkezet miatt a gondoskodási hajlamukat próbálják kielégíteni valamely kisállattal. ⁷⁴.

Legvégső megoldásként ki kell mondani: nem való, és nem is kell mindenkinek állatot tartani, de aki úgy dönt, hogy mégis, annak teljeskörű, élethosszig tartó felelősséget kell/kellene vállalni a döntéséért.

„A kutyák nem fognak tudni emberi nyelven megszólalni. Ez persze azt is jelenti, hogy ahhoz, hogy kommunikálni tudjunk velük, nekünk kell megtanulnunk „kutyául”. ”
Jan Fennel

74. Kubinyi E.: Tíz kérdés a kutyatartás népszerűségének kutatásában 6pc. 2024.

Irodalom és hivatkozás jegyzék:

- Baba Erika-Kozma Tímea: A kutyák szerepe a rekreációs sportban in: Tanulmányok az ember és állat kapcsolat értelmezéséhez I. - Debreceni Egyetem, 2024.
- Czerny Róbert: Az állatvédelem tízéves törvénye és tízparancsolata (1998-2008) - Rejtjel Kiadó, 2009.
- Cesar Millan: A csodálatos kutyadoki - Gabo Könyvkiadó, 2010.
- dr. Balogh István: Állatvédelem egyes kérdéseiről - Rendőrtiszti Főiskola, 2010.
- dr. Kováts Zsolt: Kutyaiskola - Gondolat kiadó 1986.
- dr. Kubinyi Enikő: Ki az úr a háznál? - in: Mindennapi Pszichológia 2012/5.
- dr. Kubinyi Enikő: Melyiket válasszam? – in: Mindennapi Pszichológia 2013/3.
- dr. Kubinyi Enikő: Tíz kérdés a kutyatartás népszerűségének kutatásában, in: Tanulmányok az ember és állat kapcsolat értelmezéséhez II. - Debreceni Egyetem Antrozoológiai Kutatócsoport, 2024.
- dr. Temesváry Krisztina-Králik Helga: Kutyatartók kalauza - FÁBE könyvtár 2008.
- dr. Vetter Szilvia: Az állatkínzás szabályozása gazdasági és társadalmi mutatók tükrében - Gödöllő 2020.
- dr. Vetter Szilvia: Az állatvédelem elméleti, történeti és filozófiai alapjai – Miskolci Egyetem, 2024.
- dr. Vetter Szilvia: Állatvédelmi jog - L'Harmattan Kiadó 2024.
- Fodor Kinga-Szilágyi István: Vadak között szabadon - Open Books 2022.
- Jan Fennel: Kutyapszichológia – Magyar Könyvklub 2003.
- Kampis Dóra-Topál József: Mondjam, vagy ugassam? in: Mindennapi Pszichológia 2011/1.
- Kántor Barbara: Az ember-állat kapcsolat meghatározó törésvonala: A húsfogyasztás kulturális magyarázatai in: Tanulmányok az ember és állat kapcsolat értelmezéséről I. Debreceni Egyetem, Antrozoológiai Kutatócsoport 2023.
- Lovass Kiss Antal: A társállatként tartott kutyák a fogyasztói társadalomban in: Tanulmányok az ember és állat kapcsolat értelmezéséhez I. Debreceni Egyetem, Antrozoológiai kutatócsoport 2024.
- Mannhardt András: Miben segíthetnek a cuki nyuszik? in: Mindennapi Pszichológia 2019/11.
- Paulovics-Jámbor-Vetter-Turkovicsné-Ritó: Az állatvédelem joga 2023.
- Popper Péter: Részemről mondjunk mancsot - Saxum Kiadó, 2004.
- Rupert Sheldrake: Honnan tudják a kutyák, mikor jön haza a gazdi? - Ursus Libris kiadó, 2011.
- Szinák János-Veress István: A kutya hétköznapijai - Gondolat kiadó, 1986.
- Varga György: Kutyás térhasználat Budapesten: szabályozási kérdések és megoldások a 19. századtól napjainkig, in: Tanulmányok az ember és állat kapcsolat értelmezéséhez I. Debreceni Egyetem, Antrozoológiai kutatócsoport, 2024.

- László Enikő: A királyi kutyák élete a középkorban és az újkorban, 2021.
<https://welovedogz.hu/elet/a-kiralyi-kutyak-a-kozepkorban-ujkorban/>
- Villány Péter: Paneltípusok és történelem 2022.
<https://www.villanypeter.hu/paneltipusok-es-tortenelem-2022>
- Hangai Lilla: Elképesztően kegyetlen játékot játszottak régen ezekkel a kedves kutyákkal, 2024.
<https://welovedogz.hu/elet/patkanycsali-kutyak/>
- Zöldhelyi Adrienn: Kinológiai szervezetek Magyarországon 2022.
<https://www.akutyanevolvassa.hu/index.php/2022/06/01/kinologiai-szervezetek-magyarorszagon-1-resz/>
- Fogadó hírlap,: Új ebtartási és és ebadó szabályrendelet életbe léptetése Budapesten, 1939.
www.epa.hu/03900/03969/00446/pdf/EPA03969_fogado_1939_14.pdf
- Póráz-állatbarát percek 42., Magyar fajták, a terelők – Zugló tv, 2021.
https://www.youtube.com/watch?v=So6N_qSvT34
- Póráz-állatbarát percek 43. Magyar fajták, a vadászok – Zugló tv, 2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=VnF2r5R6fWc>
- dr. Matúz György: 80 éves a társasház, 2005.
<https://szakcikkadatbazis.hu/doc/7887714>
- dr. Sáfrány Írisz, Mit tartalmazhat a társasházi házirend? 2022.
<https://www.origo.hu/jog/2022/08/origo-jog-das-jogszerviz-tarsashazi-rend-szabalyzat-hazirend>
- PetVetData 2024.
<https://www.petvetdata.hu/>
- Póráz-állatbarát percek 68., Chip, ami életet menthet – Zugló tv, 2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=5u8FUUXwvWE>
- Tanácsok állattartóknak, Állatorvostudományi Egyetem Budapest
<https://univet.hu/hu/egyetem/szervezeti-egysegek/szuleszeti-es-szaporodasbiologiai-tanszek-es-klinika/szolgaltatasok/tanacsok-allattartoknak/ivartalanitas/>
- Alakul a magyarok felelős állattartás tudata, 2022.
<https://24.hu/elet-stilus/2022/06/03/alakul-a-magyarok-felelos-allattartas-tudata>
- Hangya Közösség 2025.
<https://www.hangyakozelesseg.hu>
- Tiltakozás a Kőbányai kutyarendelet miatt 2016.
<https://10.kerulet.ittlakunk.hu/kutya-cica/160429/tiltakozas-kobanyai-kutyarendelet-miatt>
- Közös Ügyünk az Állatvédelem Alapítvány 2025.
<https://kozosugyunkazallatvedelem.hu/rolunk/koszonto>
- Könnyebben és gyorsabban hazajuttathatják az önkormányzatok az elkóborolt ebeket a Nébih fejlesztésével 2024.
<https://portal.nebih.gov.hu/-/konnyebben-es-gyorsabban-hazajuttathatjak-az-onkormanyzatok-az-elkoborolt-ebeket-a-nebih-fejlesztesevel>
- A városi társállattartás fejlődése - saját kérdőív 2025.
<https://docs.google.com/forms/d/1oK9AL4mTgURez3zHCthQUIUZ93efchBWF1PzFmedgHI/edit#responses>
- Csukás István: Keménykalap és krumpliorr, Magyar Televízió 1974-1978.
- Janikovszky Éva: Égig érő fű, Mafilm, 1980.
- Szomjas György: Kopaszkutya, 1981.
- Bálint Ágnes: A szeleburdi család, Mafilm, 1981.
- Csukás-Sajdik: A nagy ho-ho-horgász, Pannónia Filmstúdió 1982-1988

Hivatkozott jogszabályok jegyzéke

Törvények

1993. évi CXIV. törvény az állattenyésztésről
 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, vadgazdálkodásról és a vadászatról
 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről (Ávtv)
 2003. évi CXXXIII. törvény a társasházakról
 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás szabályairól
 2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és a hatósági felügyeletről
 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
 2012. évi C. törvény a büntető törvénykönyvről
1878. évi V. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről
 1879. évi XL. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról
 1888. évi VII. törvénycikk az állategészségügy rendezéséről
 1924. évi XII. törvénycikk a társasház-tulajdonról

1977/11. sz. törvényerejű rendelet a társasházakról

Kormányrendeletek

- 244/1998. (XII.31) Kormányrendelet az állatvédelmi bírságokról
 334/2006. (XII.23.) Kormányrendelet az állatvédelmi hatóság kijelöléséről
 222/2007. (VIII.29) Kormányrendelet a cirkuszi manezséria létesítése és működtetése engedélyezésének, valamint fenntartásának részletes szabályairól
 41/2010.(II.26) Kormányrendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról
 785/2021. (XII. 27.) Kormányrendelet a kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól

Miniszteri rendeletek

- 3/2001. (II.3.) KÖM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet az állatkert és állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól
 54/2004.(IV.24) FVM rendelet az állati eredetű termékek Európai Unión belüli kereskedelmének állat-egészségügyi ellenőrzéséről
 147/2004.(X.1.) FVM rendelet a kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú mozgásának állategészségügyi szabályairól
 164/2008. (XII.20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól
 27/2009.(XII.03) SzMM rendelet a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól

Önkormányzati rendeletek

- 703/1882. Fővárosi Tanács határozata az ebtartásról, és az ebdüh meggátlásának tárgyában
 154/1939. kgy.sz. hat, Budapest új ebtartási és ebadó rendelete
 5/1959. (VIII.30.) Budapest Főváros Tanácsa rendelete, egyes köztisztasági szabályok megszegőinek helyszíni bírságolásáról
 3/1968, (IX.30) Fővárosi Tanácsa szabályrendelet az ebtartásról
 2/1972. számú Fővárosi Tanácsa rendelet

25/2022. (XI.18), Budapest Főváros XVI. kerület közösségi használatú területeinek használati rendjéről

32/2015. (XII.18.) Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat képviselő testületének rendelete a közösségi együttélés alapvető szabályairól

Egyéb

1973. Washingtoni egyezmény, avagy CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) – Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről,